

11.50

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ

ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ Δ. Μ. Ε.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

Ο

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(II 34-46)

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Δ'.

*Βαροβχα
Ματ*

<p>Τιμάται μετὰ τοῦ βιβλιοστίμου καὶ φόρου Δρ. 3.20 Τιμὴ λειανικῆς πωλήσεως 2.10 (Ἄξια βιβλιοστίμ. 0.80). Φόρος Ἄν. Δαν. 0.30 Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 50,466. 3 9 31.</p>
--

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1931

ΔΗΜΙΤΡΙΟΥ Κ. ΚΟΥΔΑ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

○

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΟΣ

1924-25

ΚΑΘΗΜΕΡΑ ΜΕΤ' ΕΠΙΤΑΦΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ Α.

Το παρόν βιβλίο εκδόθηκε με την ευκαιρία της
επισημοποίησης της 100ης γενέτειρας του
Καθηγητού Δ. Κουδά, ο οποίος γεννήθηκε
στον Πύργο της Αχαΐας, στις 22 Μαΐου 1824.

3/1924

1924

1931 804

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ Δ. Μ. Ε.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

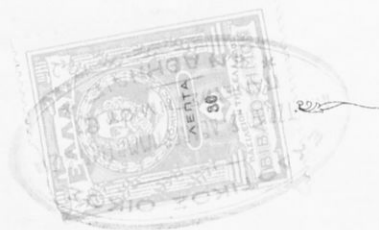
Ο

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(II 34-46)

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Δ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1931

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΡΑΤΗΡΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ

Ο

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(11 34-40)

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

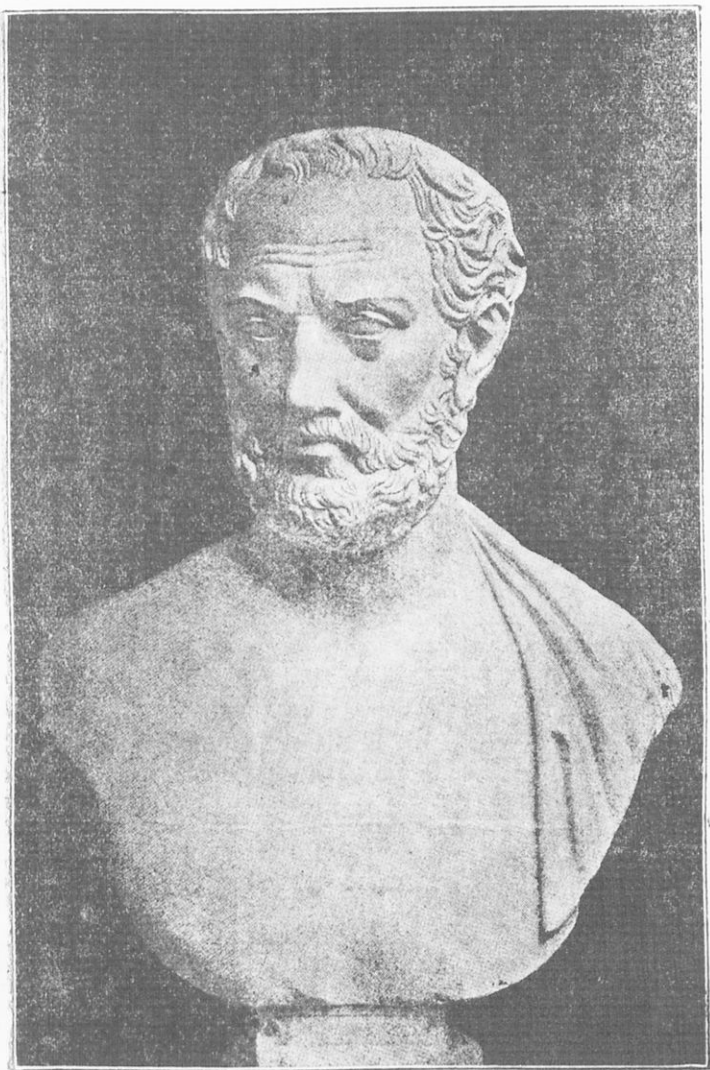
ΕΚΔΟΣΙΣ Δ'

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

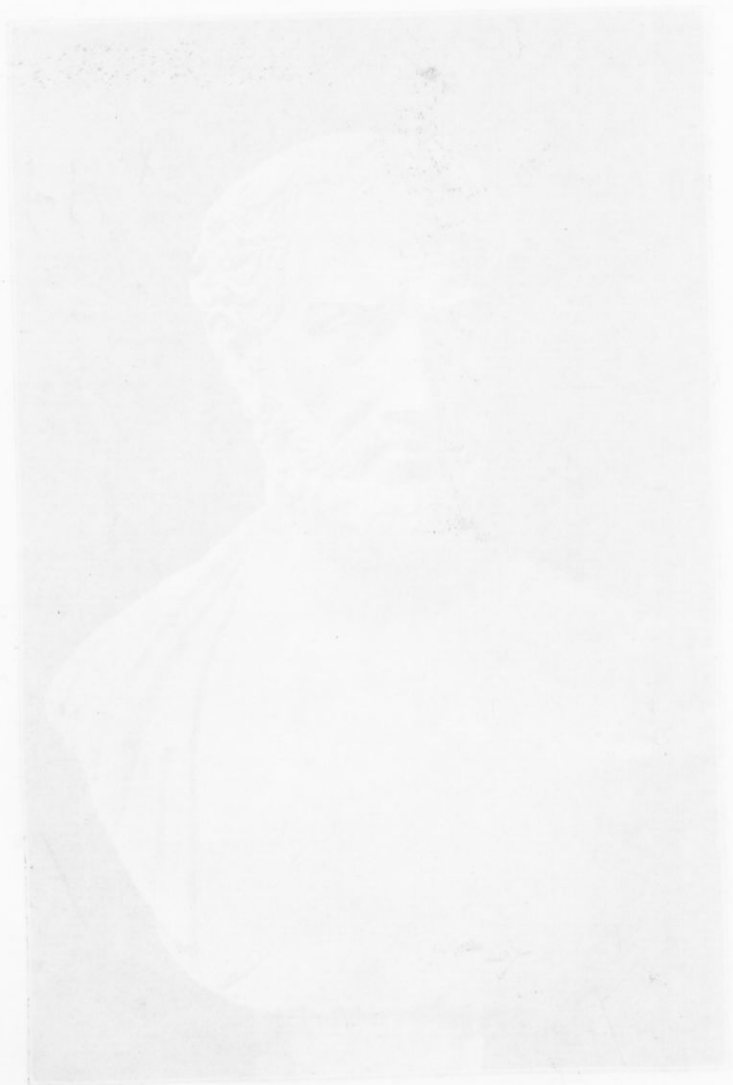
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΑΡΑΚΟΥ

55 ΤΑΧ. 2020

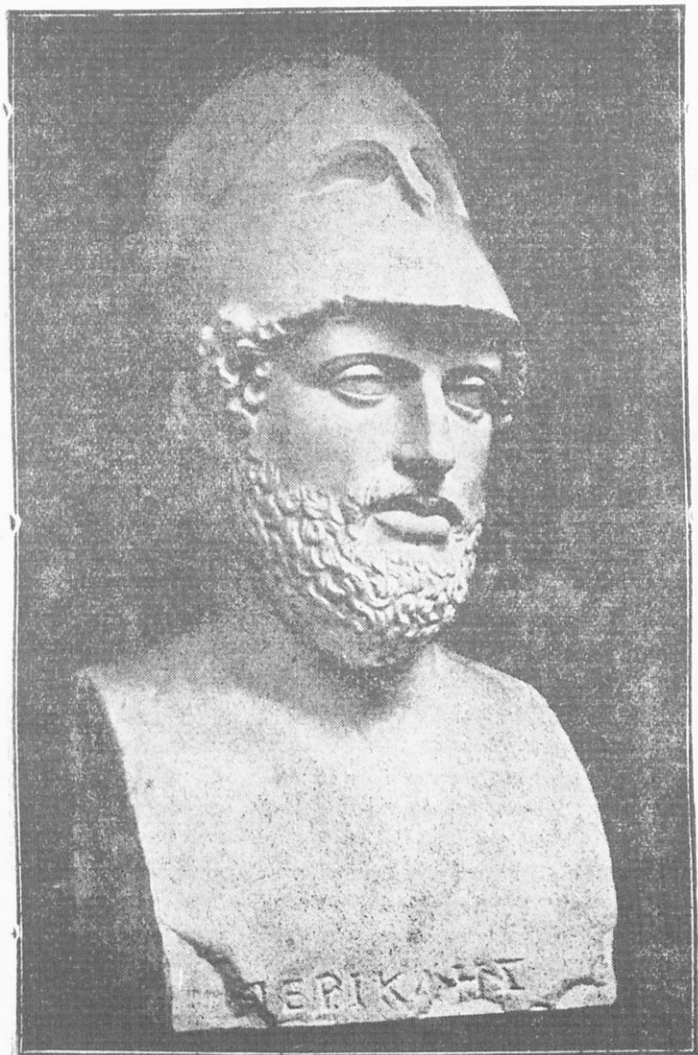
1914

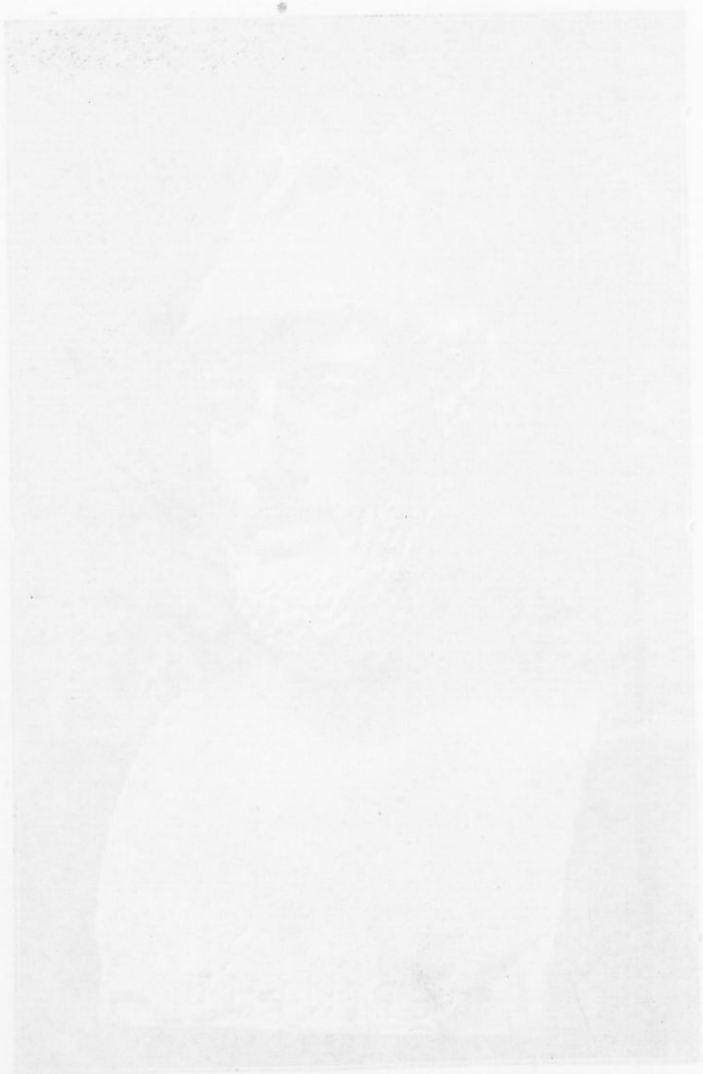

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΣΗΔΙΔΥΡΓΟΣ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

Ο

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

Βιβλ. II.

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι οἱ Ἀθηναῖοι τῷ πατριῷ νόμῳ χρώ-
μενοι δημοσίᾳ ταφᾷ ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων
ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῷδε. | τὰ μὲν ὅσα προτίθενται τῶν ἀπογε- 2
νομένων πρότιστα σκηνὴν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκα- 3
στος ἢν τι βούληται· ἐπειδὴν δὲ ἡ ἔκφορὰ ἤ, λάρνακας κυπαρισ-
σίνας ἄγουσιν ἅμαξαι φυλῆς ἐκάστης μίαν· ἔνεστι δὲ τὰ ὅσα ἤς
ἕκαστος ἦν φυλῆς, μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφα- 4
νῶν, οἷ ἂν μὴ εὐρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν, ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος 4
καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες πάρεσιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ
τὸν τάφον ὀλοφυρόμεναι. | τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ 5
ἔστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστίου τῆς πόλεως, καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ
θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι· ἐκείνων
δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. |
ἐπειδὴν δὲ κρύψωσι γῆν, ἀνήρ ἡρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν 6
γνώμη τε δοκῆ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιῶσει προήκη, λέγει ἐπ' αὐ-
τοῖς ἔπαινον τὸν πρόποντα· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. | ὧδε μὲν 7
θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίη αὐτοῖς,
ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. | ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ 8
Ξανθίππου ἡρέθη λέγειν καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ
τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ
πλεῖστον τοῦ ὀμίλου, ἔλεγε τοιάδε.

35 »Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἤδη ἐπαι-
νοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν
ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θάπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. |

ἐμοὶ δ' ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενο-
 μένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν
 τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὄρατε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ
 ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι
 2 πιστευθῆναι. | χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις
 καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὃ τε γὰρ ξυνειδῶς
 καὶ εὖνους ἀκροατῆς τάχ' ἂν τι ἐνδεεστέρας πρὸς ἃ βούλε-
 ται τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι, ὃ τε ἄπειρος ἔστιν
 ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύ-
 σιν ἀκούοι. | μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ
 ἑτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκα-
 νὸς εἶναι δρᾶσαι τι ὧν ἤκουσε. τῷ δ' ὑπερβάλλοντι αὐτῶν
 3 φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν. | ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλοι οὐ-
 τως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χορὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον
 τῷ νόμῳ πειραῶσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστου βουλήσεώς τε καὶ
 4 δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλείστον. X

36. » Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον. δίκαιον
 γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύ-
 την τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν αἰεὶ οἱ αὐτοὶ οἰ-
 κοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέρων
 2 δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. | καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου καὶ ἔτι
 μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο
 ὄσσην ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλι-
 3 πον. | τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἶδε οἱ νῦν ἔτι ὄντες
 μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν
 πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρή-
 4 νην αὐταρκεστάτην. | ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα,
 οἷς ἕκαστα ἐκτῆθη, ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρ-
 βαρον ἢ Ἑλληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως ἡμυνάμεθα,
 μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἕασω· ἀπὸ δὲ οἷας
 τε ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐπ' αὐτὰ καὶ μεθ' οἷας πολιτείας
 καὶ τρόπων ἐξ οἷων μεγάλη ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶ-
 τον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπὶ τε τῷ πα-

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ
ΠΡΩΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ Δ. Μ. Ε.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

Ο

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(II 35-46)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1934

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Χ. ΤΟΥΛΑ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Γ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΤΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

35. Οἱ μὲν περισσότεροι ἐκ τῶν ῥητόρων, ὅσοι ἐκάστοτε ἔχουσιν ὁμιλήσει μέχρι σήμερον ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ χώρῳ μὲ ἀνάλογον θέμα, πλέκουσι συνήθως τὸ ἐγκώμιον τοῦ νομοθέτου, ὅστις εἰς τὸν γνωστὸν νόμον τὸν κανονίζοντα τὰ τῆς ταφῆς προσέθηκε τὸ ἄρθρον (τὴν διάταξιν) τὸ καθιεροῦν τὸν προκείμενον ἐπιτάφιον, διότι κατ' αὐτοὺς εἶναι ὄραϊον πρᾶγμα νὰ ἐκφωνῆται τοιοῦτος πρὸς τιμὴν τῶν ἐν πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. Ἄλλ' ἐγὼ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τούτους θὰ ἐφρόνουν ὅτι εἶναι ἀρκετὸν ἀνδρῶν ἐμπράκτως ἀναδειχθέντων γενναίων καὶ ἐμπράκτως νὰ ἐκδηλοῦνται αἱ τιμαί, ὅπως καὶ τώρα βλέπετε τοιαύτας ἐμπράκτως παρασκευασθείσας καὶ ἀποδοθείσας ὑπὸ τῆς πολιτείας σχετικῶς μὲ τοὺς σήμερον θαπτομένους, καὶ ὅτι ὀρθὸν εἶναι νὰ μὴ κινδυνεύη, ὅπως τώρα μὲ τὸν λόγον, νὰ καταστῇ προβληματικὴ ἡ πίστις τῶν ἀκροατῶν εἰς τὰς διακεκριμένας ὑπηρεσίας πολλῶν ἀνδρῶν, κρεμαμένη ἀπὸ τὴν γλῶσσαν ἑνὸς ἀνδρὸς (τοῦ ῥήτορος), ὅστις δύναται μὲν νὰ ὁμιλήσῃ ἐπιτυχῶς, ἀλλὰ δύναται ἐπίσης νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἀνεπιτυχῶς. (Καὶ ὁ κίνδυνος οὗτος ὑφίσταται) Διότι εἶναι δύσκολον νὰ ὁμιλήσῃ τις ὅπως πρέπει ἐν θέματι τόσον λεπτῷ καὶ σοβαρῷ, ὅπου (ἢ: ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, καθ' ἃς) καὶ αὐτὴ ἡ πιθανότης τοῦ ὅτι ὁ ῥήτωρ λέγει πράγματα ἀληθῆ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἐπιτυγχάνεται (ἐξασφαλίζεται). Διότι καὶ οἱ αὐτόπται μάρτυρες (συμπολεμισταὶ) καὶ οἱ συμπαθεῖς πρὸς τοὺς θαπτομένους ἀκροαταὶ ἴσως ἤθελον νομίσει ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν ἀνδραγαθῶν αὐτῶν ὑπολείπεται σοβαρῶς ἐκείνων, τὰ ὅποια καὶ θέλουν νὰ ἀκούουν ὑμνούμενα καὶ γνωρίζουν ὅτι ἐπετελέσθησαν, καὶ οἱ ἀγνοοῦντες τὴν δρᾶσιν αὐτῶν καὶ μὴ συνδεόμενοι πρὸς αὐτοὺς ἴσως ἤθελον φαντασθῆ ὅτι μερικὰ καὶ ἐξογκώνονται (παριστάνονται ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον), καὶ τοῦτο ἐκ φθόνου, ἐὰν συμπίπτει νὰ ἀκούουν ἄθλους

ὑπερβαίνοντας τὰς ἰδικὰς τῶν φυσικὰς δυνάμεις. Διότι οἱ ἔπαινοι, ὅταν λέγονται περὶ ἄλλων, εἶναι ἀνεκτοὶ μέχρι τούτου τοῦ σημείου, ἐφ' ὅσον ἕκαστος τῶν ἀκροατῶν νομίζει ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι ἰκανὸς νὰ πράξῃ τι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἤκουσεν ἐγκωμιαζόμενα· τοῦναντίον δὲ πᾶν ὅ,τι ἐξ αὐτῶν (τῶν ὑμνουμένων πράξεων) ὑπερβαίνει τὰς φυσικὰς του δυνάμεις, προκαλοῦν τὸν φθόνον προκαλεῖ εὐθὺς καὶ τὴν δυσπιστίαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὑπὸ τῶν παλαιῶν (τῶν προγόνων) εὐρέθη ὅτι ἡ δημοσία ταφή λαμπρονομένη διὰ τοῦ ἐπιταφίου, ὅπως καὶ ἡμεῖς σήμερον κάμνομεν, εἶναι ὠραῖον πρᾶγμα, ὀφείλω καὶ ἐγὼ συμμορφούμενος πρὸς τὸν νόμον νὰ προσπαθῆσω νάνταποκριθῶ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον πρὸς τὸν πόθον ἑκάστου ἐξ ὑμῶν καὶ τὴν προσδοκίαν (ἦ: πρὸς τὴν φανταστικὴν εἰκόνα, ἣν ἔχει περὶ τῶν πεσόντων).

36. Ἄλλ' ἐν ᾧ πάντες ἀναμένετε νὰ προβῶ ἤδη εἰς τὸ ἐγκώμιον τῶν προκειμένων νεκρῶν, θὰ ἀρχίσω τὸν ἔπαινον ἀπὸ τοῦ προγόνου πρῶτον· διότι στοιχειῶδες καθῆκον δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ εὐπρεπείας ἅμα ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς ἐν ἐπικηδείᾳ τελετῇ, οἷα ἡ προκειμένη, νὰ μνημονεύωμεν αὐτοὺς τιμῆς ἕνεκα πρώτους (νᾶπονέμωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν τιμὴν, μνημονεύοντες αὐτῶν πρώτων). Δῆλα δὲ κατοικοῦντες τὴν χώραν πάντοτε οἱ αὐτοὶ (ἀνόθευτοι ἀπὸ ξένου αἵμα ἐπηλύδων) μέχρι τῆς σημερινῆς ἡμέρας διὰ τῆς ἀδιασπαστου κληρονομικῆς διαδοχῆς τῶν ἑκάστοτε μεταγενεστέρων γενεῶν, ἐκληροδότησαν αὐτὴν εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐλευθέραν διὰ τὴν ἀνδρείαν των. Ὅθεν, ἂν ἐκεῖνοι εἶναι ἀξίεπαινοι, ἀκόμη μεμλυτέρου ἐπαίνου εἶναι ἀξιοὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· διότι διὰ μεγάλων ἀγώνων ἀποκτήσαντες ἐκτὸς ἐκείνων (τῆς Ἀττικῆς), τὰ ὅποια ἐκληρονόμησαν παρὰ τῶν πατέρων των, τὸ ἀπέραντον κράτος, ὅσον ἔχομεν σήμερον, ἐκληροδότησαν καὶ τοῦτο προσθέτως εἰς ἡμᾶς τοὺς σημερινούς. Τὰ δὲ σπουδαιότερα καὶ περισσότερα νεῦρα αὐτοῦ (τοῦ κράτους) ἡμεῖς αὐτοὶ οἱ παρόντες ἐδῶ οἱ σήμερον ἀκόμη ζῶντες, οἱ ἔχοντες τὴν μέσην περίου ἡλικίαν, ἐτονίσαμεν (ἐνισχύσαμεν) καὶ ἐφωδιάσαμεν τὴν πόλιν καθ' ὅλα, ὥστε νὰ εἶναι ἀνταρχεστάτη καὶ εἰς πόλεμον καὶ εἰς εἰρήνην. Ἐν τούτοις ἐγὼ ἐκ τῆς συντελεσθείσης ταύτης μεγάλης καὶ μακρᾶς ἐργασίας (ἦ Ἐν τούτοις ἐγὼ τούτων

(ἄρσ., τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν) τὰς μὲν...) τὰς μὲν φύσεως ἐπιθετικῆς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, δι' ὧν ἀπεκτιήθη ἑκάστη κτῆσις τοῦ κράτους, ἢ τοὺς ἀμυντικούς πολέμους, δι' ὧν ἡμεῖς αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀπεκρούσαμεν πολεμίους βαρβάρους ἢ Ἕλληνας ἐπιτιθεμένους καθ' ἡμῶν, θὰ παραλείψω μὴ ἐπιθυμῶν νὰ μακρολογῶ ἐνώπιον ἀκροατηρίου, ὅπερ διατελεῖ ἐν πλήρει γνώσει τῶν πραγμάτων· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐκθέσω κατὰ πρῶτον διὰ ποίων ἐπαγγελματικῶν κατευθύνσεων (ὁσπῶν τοῦ πνεύματος) ἀνήλθομεν εἰς τὸ σημερινὸν μεγαλεῖον καὶ διὰ τίνος πολιτικῆς καὶ διὰ ποίας ἰδεολογίας (γενικῶν τρόπων σκέψεως καὶ ἐνεργείας) ἀπέβη μέγα τὸ κράτος ἡμῶν, κατόπιν θὰ ἔλθω καὶ εἰς τὸν ἔπαινον τῶν προκειμένων νεκρῶν, διότι νομίζω ὅτι καὶ ὑπὸ τὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς διατελοῦμεν τώρα, δὲν θὰ ἦτο ἀπρεπὲς (ἄκαιρον) νὰ λεχθῶσιν αὐτὰ καὶ ἀφ' ἑτέρου πολλὰ θὰ ἔχη νὰ ὀφειληθῆ, εἰὰν ἀκούσῃ αὐτὰ μετὰ προσοχῆς, τὸ ὅλον συγκεντρωμένον πλῆθος καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων.

37. Ἐχομεν δὴλα δὴ πολίτευμα, τὸ ὁποῖον δὲν ζηλεύει τοὺς νόμους τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τοῦναντίον ἡμεῖς αὐτοὶ εἴμεθα μᾶλλον πρότυπα εἰς πάντας τοὺς ἄλλους ἢ ἀντιγραφεῖς καὶ τυφλοὶ μιμηταὶ ἄλλων. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ ὄνομά του τὸ πολίτευμα ἡμῶν φέρει τὸ ὄνομα δημοκρατία, διότι ἔχει ῥυθμισθῆ στηριζόμενον οὐχὶ εἰς τὴν μειοψηφίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν πλειοψηφίαν (ἐπὶ τῆς μεγάλης μάξης τοῦ ὅλου λαοῦ), μετέχουσι δὲ αὐτοῦ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πάντες ἕξ ἴσου (ἔχουσιν ἴσα δικαιώματα) ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς διαφοράς, ὡς πρὸς δὲ τὴν κοινωνικὴν ἐκτίμησιν καὶ ἐπιβράβεισιν τῆς ἀτομικῆς ἀξίας ἑκάστου, ἀναλόγως τῆς ἰδιαιτέρας εὐδοκίμησεως, ἣν ἔχει ἕκαστος πολίτης νὰ ἐπιδείξῃ ἐν οἴφδιποτε σταδίῳ ἐνεργείας, προτιμᾶται εἰς τὰς δημοσίας θέσεις λαμβανομένης ὑπ' ὄψει μᾶλλον τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἢ τῆς κοινωνικῆς του τάξεως, οὐδὲ πάλιν διὰ τὴν ἀσημότητα τῆς κοινωνικῆς του τάξεως (δι' ἔλλειψιν κοινωνικῆς περιοπῆς) ἀποκλείεται αὐτῶν, διότι συμπίπτει νὰ εἶναι πένης, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου εἶναι εἰς θέσιν νὰ παράσχῃ καλὴν τινα ἐκδούλευσιν εἰς τὴν πόλιν. Ὅπως δὲ ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τὴν πολιτείαν ζῶμεν ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ πολιτεύματος ἄνευ περιορισμῶν,

οὕτω καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους σχέσεσι τοῦ καθ' ἡμέραν βίου ζῶμεν ἀπηλλαγμένοι τῆς καχυπόπτου ἐκείνης ἀμοιβαίας ἐπιτηρήσεως τῶν καθημερινῶν ἐνασχολήσεων, χωρὶς νὰ θυμώνωμεν ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ἐὰν πράττει τι ὅπως τῷ ἀρέσκει (κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας του) καὶ χωρὶς νὰ λαμβάνωμεν τὸ ὕφος τοῦ θυμωμένου (νὰ ἐμφανίζωμεν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀποδοκμασίας, δυσφορίας) διὰ τοῦτο, πράγμα τὸ ὁποῖον ναὶ μὲν δὲν βλάπτει, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἐνοχλητικόν. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἀναστρεφόμεθα ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ (καταγινόμεθα μὲ τὰς ἰδιωτικὰς μας ὑποθέσεις) χωρὶς ὁ εἷς νὰ ἐνοχλῇ τὸν ἄλλον, ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ (ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τὴν πολιτείαν) ἀποφεύγομεν τὰς παρανομίας πρωτίστως ἐξ ἠθικῆς συστολῆς, ἣν ἐμπνέει ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμός, πειθαρχοῦντες καὶ εἰς τοὺς ἐκάστοτε ἄρχοντας (τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ νόμου) καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς νόμους, καὶ πρὸ πάντων εἰς ἐκείνους ἐκ τούτων, ὅσοι ἔχουσι θεσπισθῆ εἰς προστασίαν τῶν ἀδικουμένων, καὶ ὅσοι, ἐν ᾧ εἶναι ἄγραφοι, προσάπτουσιν εἰς τοὺς παραβαίνοντας αὐτοὺς κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν ἀναμφισβητήτως ἀτιμίαν (στίγμα) ἀνεξίτηλον.

38. Ἄλλὰ πρὸς τούτοις καὶ κατὰ τῶν σωματικῶν κόπων ἐξεύρομεν πλεῖστα μέσα πνευματικῆς ἀναπαύσεως (ψυχαγωγικά), χρησιμοποιοῦντες πρὸς τοῦτο ἀγῶνας καὶ ἐορτὰς μετὰ θυσιῶν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους καὶ ἰδιωτικὰς κατοικίας καὶ ἐπιπλώσεις μετὰ κομψῆς φιλοκαλίας, μὲ τὰ ὅποια καθημερινῶς εὐχαριστούμενοι (διασκεδάζομεν) διαλύομεν τὴν δυσθυμίαν ἡμῶν (μελαγχολίαν). Εἰσάγονται δὲ πρὸς τούτοις διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον τὰ πάντα καὶ συμβαίνει εἰς ἡμᾶς μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν νὰ ἀπολαύωμεν τὴν παραγωγὴν (τὰ προϊόντα) τῶν ἄλλων χωρῶς ὡς ἰδικὴν μας ὅπως καὶ τὴν παραγωγὴν τοῦ τόπου μας (τὰ ἐγγύωρα προϊόντα).

39. Διαφέρομεν δὲ τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐν τῷ κύκλῳ τῶν πολεμικῶν ἀσκήσεων (πολεμ. ἐκπαιδεύσεως) εἰς τὰ ἐξῆς σημεῖα. Δηλ. καὶ τὴν πόλιν παρέχομεν ἀνοικτὴν (προσιτὴν) εἰς πάντα καὶ οὐδέποτε διὰ ξενηλασιῶν ἀποκλείομεν ἄλλον ἢ ἀπὸ μαθήματος ἢ

ἀπὸ θεάματος, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ ὠφελῆθῃ τις τῶν πολεμίων ἰδὼν αὐτὸ ἐκτεθειμένον πρὸς κοινὴν θέαν (χωρὶς νὰ ληφθῆ οὐδὲν μέτρον ἀποκρύψεως αὐτοῦ), ἔχοντες πεποίθησιν οὐχὶ μᾶλλον εἰς τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ εἰς τὰ ποικίλα εἶδη τῆς πολεμικῆς (στρατηγικῆς) ἀπάτης, ὅσον εἰς τὴν προσωπικὴν ἡμῶν γενναιοψυχίαν ἐν τῇ στιγμῇ τῆς δράσεως· καὶ ὡς πρὸς τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα (παιδαγ. μεθόδους ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει) ἐκεῖνοι μὲν εὐθὺς ἀπὸ τῆς νεανικῆς ἡλικίας δι' ἐπιπόνων ἀσκήσεων ἐπιδιώκουσι τὴν ἀνδρείαν ὡς σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς, ἡμεῖς δὲ παρ' ὅλην τὴν ἄνετον δίαίταν ἡμῶν ἀντιμετωπίζομεν μὲ ὄχι ὀλιγώτερον θάρρος ἐκεῖνων τοὺς κινδύνους καὶ ἀγῶνας, ἐν οἷς ἀντεπεξέρχονται πρὸς ἡμᾶς ἰσόπαλοι (οὐχὶ ἰσχυρότεροι) δυνάμεις. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι τὸ ἐξῆς· δηλ. οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι μόνοι, ἀλλὰ μεθ' ὅλων τῶν τῶν συμμάχων ἐκστρατεύουσιν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς αὐτοί, ὡσάκις ἐκστρατεύσωμεν κατὰ τῆς χώρας τῶν ἄλλων, συνάπτοντες μάχην ἐν τῇ ξένη γῆ εὐκόλως νικῶμεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ κανόνα τοὺς ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν ἀμυνομένους. Πρὸς τούτοις οὐδεὶς μέχρι σήμερον πολέμιος ἀντιμετώπισεν ὅλας μαζί τὰς πολεμικὰς ἡμῶν δυνάμεις, τὸ μὲν διότι ἐκ παρραλλήλου συντηροῦμεν καὶ ναυτικὸν (ὄπερ ἀπορροφεῖ μέρος τῶν δυνάμεων ἡμῶν), τὸ δὲ διότι εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἀποστέλλωμεν καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ εἰς πολλὰς κτήσεις ἄνδρας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους· ἐὰν δὲ κάπου συγκρουσθῶσι μὲ τμημᾶ τι τῆς δυνάμεως ἡμῶν, εἴτε νικήσωσι τὸ μικρὸν τοῦτο τμημᾶ, καυχῶνται ὅτι ἔχουσιν ἀποκρούσει τὸ σύνολον τῶν δυνάμεων ἡμῶν, εἴτε νικηθῶσι, σπερμολογοῦν ὅτι ἔχουσιν ὑποστῆ τὴν ἦτταν προσβληθέντες ὑφ' ὅλων τῶν δυνάμεων ἡμῶν. Καὶ ὄντως ἐὰν εἶναι δεδομένον ὅτι ἔχομεν τὸ σθένος νὰ κατερχώμεθα εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μόνον ἐφόδιον ἄνετον δίαίταν μᾶλλον παρὰ ἐπίπονον ἀσκησιν καὶ μὲ ἀνδρείαν ἀπορρέουσιν μᾶλλον ἀπὸ τῆς ἐλευθερίου (ἐλευθεροπρεποῦς) μορφώσεως ἡμῶν παρὰ ἐπιβαλλομένην διὰ τῆς βίας ὑπὸ τῶν νόμων, ἀπομένει εἰς ἡμᾶς τὸ πλεονέκτημα ὅτι δὲν ἐξαντιλούμεθα ἐκ τῶν προτέρων (πρὶν δηλ. εὐρη ἡμᾶς ὁ κίνδυνος) ἔνεκα τῶν ἠναγωνίων πολεμικῶν παρασκευῶν, ἃς προκαλοῦν ἀπώτεροι τοῦ μέλλοντος κίνδυνοι, καὶ ὅταν φθάσωμεν εἰς αὐτούς, ὅτι

δὲν φαινόμεθα ἀτολμότεροι τῶν διαρκῶς ὑποβαλλομένων εἰς ἐπι-
μάχους ἀσκήσεις.

40. Καὶ πρὸς τούτοις νομίζω ὅτι καὶ διὰ ταῦτα ἡ πόλις ἡμῶν εἶναι ἀξία θαυμασμοῦ καὶ δι' ἄλλα πολλὰ ἀκόμη. Δηλ. θεραπεύομεν τὰς καλὰς τέχνας καὶ κατορθώνομεν νὰ εἴμεθα φιλόκαλοι μετὰ μικρᾶς δαπάνης καὶ πρὸς τούτοις θεραπεύομεν τὰς μούσας (τὰ γράμματα) χωρὶς νὰ ἐκθληνόμεθα· καὶ τὸν πλοῦτον χρησιμοποιοῦμεν μᾶλλον ὡς κινητήριον δύναμιν (ἐλατήριο) πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργων ἢ ὡς ἀφορμὴν κομπορημοσύνης ὀησιπλοῦτου, καὶ ὡς πρὸς τὴν πενίαν οὐδεις θεωρεῖ ἐντροπὴν ἀνομολογῶν αὐτὴν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐντροπὴν θεωρεῖ νὰ μὴ προσπαθῇ νὰ ἀποφεύγῃ αὐτὴν δι' ἐργασίας. Προσέτι εἶναι δυνατόν οἱ αὐτοὶ νὰ ἀσχολώμεθα καὶ περὶ τὰ οἰκεῖα συγχρόνως καὶ περὶ τὰ πολιτικά, καὶ ἐν ᾧ ἔχουσι ἐπιδοθῆ ἄλλοι εἰς τοῦτο καὶ ἄλλοι εἰς ἐκεῖνο τὸ ἐπάγγελμα, εἶναι δυνατόν νὰ κρίνωσι περὶ τῶν πολιτικῶν ζητημάτων κατὰ τρόπον ἀρκετὰ ἱκανοποιητικόν· διότι μόνοι ἡμεῖς ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὸν ὅλως ἀπέχοντα τῶν πολιτικῶν νομίζομεν ὄχι ἀπλῶς φιλήσυχον ἰδιωτεύοντα πολίτην, ἀλλ' ἄχρηστον, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ (ὁ ὅλος δῆμος) ἢ τοῦλάχιστον ἐκφέρομεν τὰς γνώμας ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἄλλων προτεινομένων ἢ συλλαμβάνομεν ἰδίᾳς ὀρθὰς σκέψεις (ὡς νομοθέται), ἃς καὶ ὑποβάλλομεν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν ἄλλων, διότι νομίζομεν ὅτι οἱ λόγοι δὲν βλάπτουν τὰ ἔργα, ἀλλ' ὅτι τοῦναντίον βλάπτει τὸ νὰ μὴ φωτισθῶμεν διὰ λόγων πρότερον πρὶν ἐπιτελέσωμεν ἐμπράκτως ὅσα πρέπει νὰπραχθῶσι. Διότι ἀναμφισβητήτως δεικνύομεν μεγάλην διαφορὰν ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ὅτι καὶ τολμηρότατοι συγχρόνως εἴμεθα, ἀλλὰ καὶ ὑπολογίζομεν μετὰ μεγίστης μαθηματικῆς ἀκριβείας ὅσα σκοπεύομεν νὰ ἐπιχειρήσωμεν· τοῦναντίον ὁμως εἰς τοὺς ἄλλους ἢ μὲν ἀμάθεια φέρει θράσος, ὁ δὲ ὑπολογισμὸς φέρει ὄκνον. Γενναιοφυρότατοι δὲ δικαίως ἤθελον κριθῆ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι, ἐν ᾧ ἔχουσι σαφεστάτην συνείδησιν καὶ τῶν κινδύνων τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς εἰρήνης, ὁμως διὰ τοῦτο δὲν ἀποφεύγουσι τὸν πόλεμον. Καὶ εἰς τὰς περὶ τῆς φιλίας ἀντιλήψεις ἡμῶν διστάμεθα πρὸς τοὺς περισσοτέρους· δῆλα δὲ ἀποκτῶμεν τοὺς φίλους, ὅσους ἔχομεν, οὐχὶ εὐεργετούμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦναντίον εὐεργετοῦντες. Μετὰ

III.

341. 1 *πάτριος νόμος* τὸ ἔθιμον (ἢ νόμος) τῶν πατέρων, προγόνων, *πατρῶος* ὁ τοῦ πατρός, *ταφὰς ποιεῖσθαι* περίφρ. θάπτειν, περὶ πάντων τῶν μετεχόντων τῆς κηδείας, *ταφὰς ποιεῖν* περὶ τῶν προσώπων ἢ ἀρχόντων τῶν ὀργανωτῶν καὶ ἐπιμελητῶν τῆς κηδείας, *πρώτων* κτγρ. οἵτινες πρώτοι, *τρόπῳ τοιῶδε* εἰς τὸ *ταφὰς ἐποιήσαντο*. — 2 *προτίθεμαι* κηρ. ἐκθέτω ἐν τῇ οἰκίᾳ νεκρὸν ἠὲ τρεπισμένον (πρὸς ταφήν), προβλ. *πρόθεσις*, ἐνταῦθα: ἐκθέτω δημοσίᾳ πρὸς ταφήν, *ἀπογίγνομαι* εὐφ. ἀποθνήσκω, *πρότεριτα* ἐπιρ. (πρὸ τριῶν ἡμερῶν) ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας πρὸ τῆς ταφῆς, *σικηγή* παράπηγμα, ξύλινον στέγασμα, *ἐπιφέρω* φέρω καὶ θέτω ἐπὶ τοῦ νεκροῦ, προσφέρω τιμῆς ἕνεκα. — 3 *λάρναξ* ἡ τεφροδόχος (ὄστεοδόχος) κάλλιπ (θήκη), ἢ σορός, *τὰ ὄσῳ...* βραχυλ.: *τὰ ὄσῳ ἐκάστου ἔνεσι τῇ λάρνακι τῆς φυλῆς, ἧς ἦν ἕκαστος, κλίνη* φέρετρον, *φέρεται* διὰ τῶν χειρῶν, ἐν ᾧ αἱ λάρνακες ἤγοντο ὑπὸ τῶν ἀμαξῶν, *ἀφανεῖς* ἄφαντοι, ἐκεῖνοι ἐκ τῶν πεσόντων, ὧν τὰ πτώματα δὲν εἶχον ἀνευρεθῆ εἰς ἀναίρεσιν, πρὸς ἀποκομιδὴν, ἢ γεν. ἐκ τοῦ κλίνη, *ἐστρωμένη* ἐσκεπασμένη διὰ νεκρικῆς σινδόνης. — 4 *ξυνεκφέρω* συμπαρακολουθῶ τὴν κηδείαν, *καὶ (γυναῖκες)* καὶ ἀκόμη καὶ γυναῖκες, *οἱ προσήκοντες* οἱ συγγενεῖς. — 5 *τίθημι* θάπτω, ἀντκμ.: *τὰς λάρνακας*, προβλ. *θήκη* (τάφος), *σῆμα* (μνήμα) νεκροσιαφείον, *τοὺς ἐκ τῶν πολέμων* βραχυλ. τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ἀποθανόντας καὶ ἐκ τούτων ἀναιρουμένους. — 6 *μὴ ἀξύνετος* λιτ., *γνώμη* νοῦς: πεπρωκισμένος δι' ἐξαιρετικῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, *προήκω* προέχω, ὑπερέχω, *ἀξίωσις* (ἀξίῳ κρίνω τινὰ ἀξίον) ἢ γενικὴ ἐκτίμησις καὶ ἀναγνώρισις τῆς ἀξίας τινός, κοινωνικὴ ὑπόληψις ἢ περιωπῆ, *ἐπ' αὐτοῖς* πρὸς τιμὴν αὐτῶν. — 7 *ᾧδε* οὕτως, ἀναφερ. εἰς τὰ ἡγούμενα, *ὅποτε ξυμβαίη (χρησθαι τῷ νόμῳ)* ὁσάκις παρείχετο ἢ πρὸς τοῦτο ἀφορμῆ. — 8 *δ' οὖν* συνεχίζει τὸν ἀπὸ 2... διακοπέντα λόγον περὶ τῆς ταφῆς τῶν πρώτων πεσόντων ἐν τῷ πελέμῳ: τέλος πάντων, ἵνα ἐπανεέλθω ἐπὶ τὸ προκειμένον, *καιρὸς ἐλάμβανε* ἐπέστη ἢ κατάλληλος στιγμή (ἐπειδὴ γῆ ἔκρυψαν), *σῆμα* (ἐνταῦθα) τάφος, *ὑψηλὸν* κτγρ., εἰς τοῦτο ὅπως ἀκούοιτο..., *ὡς ἐπὶ πλείστον...* εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μέρος ἐκ τοῦ συνηγμένου κοινού.

1 ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τοῦ 431 π. Χ. — τῷ νόμῳ ἐὰν πρό-

κειται ἐνταῦθα οὐχὶ περὶ ἐθίμου, ἀλλὰ περὶ νόμου, πάντως ὁ νόμος οὗτος θὰ ἦτο τοῦ Σόλωνος. — 2 τὰ ὄστα τὰ πτόματα τῶν πιπτόντων ἐν τῇ μάχῃ ἀνηροῦντο, ἐκαίοντο ἐπὶ τόπου, τὰ δὲ ὄστα αὐτῶν ἐπιμελῶς συλλεγόμενα ἀνεκομίζοντο οἴκαδε χάριν τῆς ἐπισήμου ταφῆς. — Ἡ πρόθεσις ἐν τῇ οἰκίᾳ ἦτο ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς ταφῆς, ἀφ' οὗ πρῶτον ὁ νεκρὸς ἐλούετο, ἐχρίετο διὰ μύσων καὶ ἐνεδίετο ἐνταῦθα τὰ ὄστα προτίθενται ἴσως ἐν τῇ ἀγορᾷ. — **ἐπιφέρει** ἄνθη, στεφάνους, ἀρώματα, ἐνδύματα, σκευὴ ποικίλα, ἰδ. τὰ ὄστα Θηβαίων Ἱερολοχιτῶν ἐν ΑΑΜ ἐν Γ' Αἰθ. ἀγγείων Προθ. 93 καὶ τὰ τῶν Μαραθωνομάχων ἐν Α' Αἰθ. ἀγγείων Προθ. 13. — **κυπαρισσίνας** Ἡ κυπαρίσσος εἶναι πένθιμον δένδρον διὰ τὸ μελάμφυλλον καὶ ἄκαρπον, αἱ δὲ λάρνακες κυπαρίσσειναι ἴσως καὶ διὰ τὸ ξύλον τὸ στερεὸν καὶ εὐόσμον. Λάρνακες ἐν ΑΑΜ ἐν Γ' Αἰθ. ἀγγείων ὑπὸ Προθ. 81·4 καὶ ἀλλαγῶ τῆς αἰθούσης, ἐν 76 10741 φέρετρον κυπαρίσσου. — **τῶν ἀφανῶν** ἐν ναυμαχίαις μάλιστα, ὧν ἴσως τὰ ὀνόματα θὰ εἶχον ἐπιγραφῆ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ φερέτρου. — 4 **πάρεισι** παρερίσκονται περὶ τὸν τάφον χωρὶς νὰ συνοδεύωσι τὴν ἐκφορὰν, καὶ δὴ μόνον αἱ συγγενεῖς, ἐν ᾧ ἐκ τῶν ἀνδρῶν πᾶς ὁ βουλόμενος ἠδύνατο νὰ **συνεκφέρει**. — **προασίου** τοῦ (ἔξω) Κεραμεικοῦ (περὶ τὴν Ἁγ. Τριάδα). — **αἰεὶ** ἀφ' οἴτου καθιερώθη τὸ ἔθιμον τοῦτο, πάντως πρὸ τῶν Περσικῶν, ἀφ' οὗ ἡ ἐν Μαραθῶνι ταφὴ παρίσταται ὡς ἐξαιρέσις. — **αὐτοῦ** Ὁ τύμβος αὐτῶν σφίζεται καὶ σήμερον, ὁ **σωρὸς**, ἰδ. ἡμετέρων **Διδακτικῶν** σ. 92. Καὶ οἱ ἐν Πλαταιαῖς πεσόντες Ἀθηναῖοι ἐτάφησαν ἐπὶ τόπου, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ διὰ πάντας τοὺς ἄλλους Ἑλληνας τοὺς πεσόντας ἐκεῖ ἡ ταφὴ ἄρα τῶν νεκρῶν ἐκεῖ ὑπῆρξεν ἔργον πανελληνιον, οὐχὶ ἀποκλειστικὴ πρᾶξις τῶν Ἀθηναίων· δὲν πρόκειται ἄρα περὶ δευτέρας ἐξαιρέσεως τοῦ γενικοῦ κανόνος τῶν Ἀθηναίων. — **ὁπότε συμβαλῆ αὐτοῖς** διότι ὑπῆρξαν καὶ ἔτη, καθ' ἃ δὲν ἔσχον νεκροὺς καὶ δὲν ἐγένετο ταφὴ, ὅπως ἐπὶ τινα ἔτη μετὰ τὴν Νικίειον εἰρήνην. — 8 **Περικλῆς**, ὅστις εἶχεν ἤδη εἰπεῖ τὸν ἐπιτάφιον καὶ πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων ἐν τῷ Σαμακῷ πολέμῳ 440·39 π. Χ. — **Ἐδοίσατε ὄραϊον τὸ ἔθιμον τῆς ἐπισήμου ταφῆς τῶν ὑπὲρ πατριδος πεσόντων; Σήμερον τίνα στοιχεῖα τοῦ ἔθιμου ἀπομυμούμεθα; Τίς ἦτο ἡ θνητὴ διάθεσις τῶν Ἀθ. κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ ἀ' ἔτους τοῦ πολέμου; Τί μαρτυρεῖ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Π. ὡς ὀήτορος; Περιγραφὴ τῆς ταφῆς. Εἰκὼν τῆς τελετῆς καθ' ἣν σιγμὴν ὀμιλεῖ ὁ Π.**

⋮⋮⋮. 1 τῶν εἰρηκότων ἤδη, τὸν λόγον τόνδε τὸν ἐπιτάφιον

ὅπως ὁ ἰδικός μου, τῷ νόμῳ τίνι; ὡς καλὸν (ὄν) αἰτ. ἀπόλ. πῶς παρίσταται ἡ αἰτιολογία διὰ τοῦ ὡς; ἐπὶ τοῖς ἐκ... 34,6 κ. Ὡ, ἐμοὶ δὲ πρὸς τί ἢ ἀντίθ.; ἐδόκει ἂν εἶναι ἀρκοῦν περίφρ. ἀρκεῖν, τὰς τιμὰς ἀνδρῶν γενομένων ἀγαθῶν (κτγρ.) ἔργῳ δηλοῦσθαι (ὑποκ. τοῦ ἀρκεῖν), ἔργῳ καὶ καὶ ἔργῳ (οὐ λόγῳ), οἷα ἀναφέρω. περίληπτ. εἰς τὸ τιμὰς: ὅπως καὶ σήμερον βλέπετε τοιαύτας (ἐμπράκτως) ἀποδοθείσας ὑπὸ τῆς πολιτείας, τάφος ταφῆ, τὸ ἀφῆρ. ἀντὶ τοῦ συγκεκριμ.: περὶ τοὺς ἤδη θαπτομένους νεκρούς, καὶ (εἰκὸς εἶναι β' ὑποκ. τοῦ ἐδόκει ἂν κατὰ τὸ ἀρκοῦν εἶναι κατὰ ζεῦγμα) μὴ..., κινδυνεύομαι ἐν τινι κινδυνεύω κορεμάμενος ἐκ εἰνος (ἀκροσφαλοῦς), κρέμαμαι ἐκ τινος, ὑποκ. τοῦ ἀπαρεμφ. τὸ πιστευθῆναι (κατ' ἄλλους ὑποκ. πολλῶν ἀρετὰς, πιστευθῆναι ἀναφ.), (εἶ) τε καὶ (χεῖρον) εἴαν τε εἶ εἴαν τε χεῖρον εἶπη εἴτε ὁμιλήσῃ ὥραϊα εἴτε ὁμιλήσῃ ἄσχημα' ἀλλ' ὁ κίνδυνος συνίσταται μόνον εἰς τὴν β' περίπτωσιν' πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ μεταφρασώμεν; τὸ πιστευθῆναι τὰς ἀρετὰς πολλῶν μὴ κινδυνεύεσθαι ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ εἶ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι.— 2 μετρίως ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ, προσηκόντως, ἐπιτυχῶς, ἐν ᾧ ἐν ζητήματι, ἐν θέματι, ἐν τῷ ὁποίῳ, ἢ: ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καθ' ἅς, ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας ἢ ἰδέα, ἢ πιθανότης, ἢ πεποιθήσις περὶ τοῦ ὅτι ὁ ῥήτωρ λέγει τὴν ἀλήθειαν, μόλις βεβαιοῦται μετὰ πολλῆς δυσκολίας ῥιζοῦται, ἐξασφαλίζεται, ὁ ξυνειδῶς (ὁ μετὰ τοῦ δράσιου γινώσκων) ὁ αὐτόπτης μάρτυς τῶν ὑμνουμένων ἄθλων, εὔνοος πρὸς τίνα; δηλοῦσθαι ὑποκ. τὰς ἀρετὰς, ἐνδεεστέρω; τι λιτ. πολὺ ἔλλιπέστερον (κατ' ἄλλους ὑποκ. τί μερικά), πρὸς ἃ ἀντὶ β' ὅρου συγκρ.: ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνα. τὰ ὁποῖα..., βούλεται (δηλοῦσθαι), ἐπίσταται (πραχθέντα), ὁ ἀπειρος ὁ ἀγνοῶν τὴν διῶσιν τοῦ ἀποθανόντος (τάχ' ἂν νομίσειε), πλεονάζομαι ἐξογκώνομαι, διὰ φθόνον παρὰ θεοῖς εἰς τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ ἀδαοῦς: καὶ τοῦτο ἀπὸ φθόνον, ὑπὲρ τὴν φύσιν ὑπερβαῖνον τὰς φυσικὰς του δυνάμεις, ἐς ὅσον μέγρι τοῦ ὁποίου, ἐφ' ὅσον, τὸ ὑπερβάλλον αὐτῶν (ὧν ἤκουσε) τῶν ἐγκωμίων γεν. ὑποκ. οἱ ὑπερβολικοὶ ἔπαινοι, ὅσα ἂν ἕκαστος οἴηται εἶναι ἱκανὸς δοῦσαι καὶ αὐτός, ἀντικμ., ἤδη καὶ εὐθύς καί.— 3 ἐπειδὴ δὲ εἰσάγεται ἡ πραγματικότης ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀπραγματοποίητον τοῦ ὑποθ. λόγου ἐμοὶ δ' ἂν ἐδόκει (εἰ μὴ τοῖς πάλοι οὕτως ἐδοκιμάσθη, ἀλλ' ἐμοὶ μόνῳ κρίνειν ἐξῆν), ἐδοκιμάσθη εὐρόθη ὀρθόν, οἱ πάλοι οἱ πρόγονοι, ἢ δοκ. ποιητ. αἰτ., ταῦτα ἢ δημοσία ταφῆ, οὕτω κοσμουμένη καὶ δι' ἐπιταφίου λόγου, εἰς τὸ καλῶς ἔχειν, τυχεῖν ἐπιτυχεῖν, νὰ ἀνταποκριθῶ, δόξα ἢ προσδοκία, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐκ τῆς

τοπ. σημ. προκύπτει ἡ τοῦ ποσοῦ 34,8: *τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον τῆς βουλήσεως...ἐκάστου ἡμῶν.*

1. τὸν προσθέντα τινὲς ὑπέθετον τὸν Σόλωνα, ἄλλοι τὸν Θεμιστοκλέα, Ἀριστείδην, Κίμωνα.—*οἶα* ὡς ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐκφορὰ τῶν νεκρῶν, οἱ θρηνοὶ τῶν γυναικῶν, ὁ μεγαλοπρεπῶς διακεκοσμημένος τάφος κἀ.—*Τί τιμῆμα τοῦ ῥήτορ. λόγον ἀποτελεῖ τὸ κεφ. 35; τίνα τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα αὐτοῦ;*

36. 1 δίκαιον καθήκον πρὸς ἐκείνους, πρέπον δι' ἡμᾶς, ἡ τιμὴ τῆς μνήμης ἢ προτίμησις τῆς μνημονεύσεως αὐτῶν πρώτων, ἢ κατὰ προτίμησιν μνημόνευσις αὐτῶν πρώτων, *δίδοσθαι αὐτοῖς, ἐν τῷ τοιῷδε* ἐν ἐαικηδεῖφ τελετῇ, ὁποῖα ἡ προκειμένη, *οἱ αὐτοὶ* ἀνόθευτοι ἀπὸ ξένου αἵμα, κτγρ., *παρέδωσαν* εἰς τίνας; ἀρετὴ ἀνδρεία, *μέχρι τοῦδε* εἰς τὸ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐλευθέρων, *διαδοχὴ τῶν ἐπιγιγνομένων* ἢ ἀδιάσπαστος κληρονομικὴ ἀλληλουχία τῶν ἐκάστοτε μεταγενεστέρων γενεῶν (ἐκάστου γένους).—2 *ἐκείνοί τε καὶ οἱ πατέρες* ἐὰν ἐκείνοι..., τότε καὶ οἱ πατέρες, *οὐκ ἀπόνως* λιτ., εἰς τὸ κτησάμενοι, ἀρχὴ κράτος, *πρὸς οἷς..* ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς, τὴν ὁποίαν ἐκληρονόμησαν, *προσκατέλιπον πρὸς οἷς ἐδέξαντο.*—3 *οἶδε* ἰδού, *ἔδω, ὄντες* ζῶντες, *καθεστηκυῖα ἡλικία* ἢ μέση ἀνδρική ἡλικία, καθ' ἣν σταματᾷ ἡ περαιτέρω σωματικὴ ἀνάπτυξις, *μάλιστα* (συνήθως μετ' ἀριθμητικῶν: κατὰ μεγίστην προσέγγισιν) *περίλοι, ἐπανξάνω* τονώνω, προάγω εἰς ἀκμὴν καὶ ἐξάνθησιν, *τὰ πλείω αὐτῆς* (τῆς ἀρχῆς) τὰ περισσότερα καὶ σπουδαιότερα νεῦρα τοῦ κράτους, τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, *παρασκευάζω* ἐφοδιάζω, *τοῖς πᾶσι καθ' ὅλα, αὐταρκεστάτην* κτγρ. προλ. ὥστε εἶναι *αὐταρκεστάτην.*—4 ὧν συνήθως ἐκλαμβάνεται ὡς ἄρσ.: ἀλλὰ τούτων, ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων, γεν. ὑποκ. εἰς τὸ ἔργα: ἐν τούτοις ἐγὼ τοὺς μὲν ἐπιθετικοὺς ἢ ἀμυντικοὺς πολέμους τούτων θὰ παραλείψω· πιθανότερον τὸ ὧν εἶναι οὐδ. γεν. διααρ. εἰς τὸ ἔργα καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ σύνολον τῶν προσπαθειῶν πατέρων καὶ ἡμῶν, δι' ὧν ἐδημιουργήθη καὶ ἐκραταιώθη τὸ ἀπέραντον κράτος: αἱ προσπάθειαι αὗται εἶναι α') πολεμικαί, β') *ἐπιτήδειαι, πολιτεία καὶ τρόποι: τὰ κατὰ πολέμους ἔργα* ἐπιθετικοὶ πόλεμοι (ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ: ἢ εἴ τι...*ἡμυνάμεθα*), *προθύμως* μετ' ἐνθουσιασμοῦ, εἰς τὸ *ἡμυνάμεθα, ἐπιτιήδευσις* ἐπαγγελματικαὶ τάσεις, ὄσπαί, κατειθύνσεις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, *ἤλθομεν ἐπ' αὐτὰ* ἀνήλθομεν εἰς τὴν παροῦσαν ἡγεμονίαν, *πολιτεία* τὸ πολιτεῖμα καὶ ὁ δημόσιος βίος τοῦ πολίτου, ἢ πολιτικὴ, *τρόποι* ἰδιώτητες προσιδιάζοισαι εἰς τὸν χαρακτῆρα, νοοτροπία,

ἰδεολογία, συνήθειαι τοῦ βίου, αἱ προθ. ἀπό, μετὰ καὶ ἐκ τρόπον καὶ ὄργανον, τῶνδε τῶν προκειμένων νεκρῶν, ἀπρεπῆ κτγρ., ἢ οὐντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσ. ἀπρεπές εἶναι, ἐπὶ τῷ παρόντι ὑπὸ τὰς συνθήκας, ὑφ' ἧς διατελοῦμεν σήμερον, ἐν μέσῳ τῆς πολεμικῆς ἀτμοσφαιράς. . . ξύμφορον εἶναι περίφρ. ξυμφέρον, ἐπακούω ἀκούω μετὰ προσοχῆς.

1 Τὴν τιμὴν τῆς μνήμης ὁ ἕμνος τῶν προγόνων εἶχεν ἤδη καθιερωθῆ ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῶν ἐπιταφίων.—πρόγονοι οἱ μέχοι τῶν Περσικῶν.—2 παιέρες οἱ ἀπὸ τῶν Περσικῶν, ὡς ὁ πατήρ τοῦ Περικλέους Ξάνθιλλπος, μέχοι τῆς ἐν Κορωνεῖα μίχης 447 π. Χ.—ὄσσην ἔχομεν ὡς καθωρίσθη αὕτη διὰ τῶν τριακονταετῶν σπονδῶν τῷ 445 π. Χ.—οὐκ ἀπόνως τοὺς ἀγῶνας τοὺτους περιγράφει ὁ Θουκ. ἐν I 89-113.—3 οἶδε ὁ Π. ὢν τότε ἐξηκοντούτης δεικνύει ἑαυτὸν καὶ τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτὸν φίλους καὶ ὀμηλικας συναθλητάς.—τὰ πλείω ἐννοεῖ τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν καὶ παγίωσιν τῆς ἡγεμονίας, τὴν μεταβολὴν τῶν συμμάχων εἰς ὑποτελεῖς, τὴν αὔξησιν τῶν φόρων.—τοῖς πᾶσι εἰς χρῆμα, στρατόν, στόλον, φρούρια κ. ἄ., περὶ ὧν ὀμιλεῖ ἀναλυτικῶς ὁ Π. ἐν κ. XIII.—Τί ἀνεμένομεν ἐν τῷ κεφ. 36 καὶ τί ἀκούομεν; Τίνες οἱ συντελεστα τοῦ μεγαλείου τῆς παιρίδος; Τί τιμῆμα τοῦ ὄητορ. λόγου ἀποτελεῖ τὸ κεφ.; τί μανθάνομεν περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἐφεξῆς τμήματος τοῦ ἐπιταφίου;

37. 1 γάρ; οἱ πέλας (οἱ πλησίον) οἱ ἄλλοι, αὐτοὶ ὄντες ὡς εἰ προηγεῖτο: πολιτευόμεθα γάρ οὐ ζηλοῦντες..., ἀντὶ νὰ ἀκολουθῆ: παραδείγματι δὲ μᾶλλον αὐτῇ οὔση τινὶ ἢ μιμουμένη ἑτέρους, παράδειγμα ὑπόδειγμα, πρότυπον, τινὶ εἰς πάντα ἄλλον, κέκληται ὑποκ. ἢ ἡμετέρα πολιτεία, δημοκρατία κτγρ., ὄνομα αἰτ. ἀναφορᾶς, ἢ πολιτεία οἰκεῖ ἐς ὀλίγους ἔχει ὀυθμισθῆ στηριζομένη εἰς τὴν μειοψηφίαν, μέτεστι (τῆς πολιτείας) πᾶσι τὸ ἴσον μετέχουσι πάντες οἱ πολῖται ἐξ ἴσου ἀπο τὸ πολίτευμα, ἔχουσιν ἴσα πολιτικὰ δικαιώματα, πρὸς τὰ ἴδια διάφορα ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς τῶν διαφορᾶς, ὑποθέσεις, ἀξίωσις 34,6 ἢ κρίσις τῆς κοινῆς γνώμης περὶ τῆς ἀξίας τινός, ὑπόληψις, ἀτομικὴ ἀξία καὶ ἐπιβράβευσις αὐτῆς, προτιμᾶται τῶν ἄλλων, ἐς τὰ κοινὰ εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, τὰ ἀξιώματα, εὐδοκιμῶ χαίρω καλὴν ὑπόληψιν, προκόπτω; ἀναλόγως τῆς εὐδοκμησεως ἐκάστου εἰς τινὰ κλάδον τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, εἰς τινὰ εἰδικότητα, οὐ τὸ πλεῖον οὐ μᾶλλον, οὐ τὸ π. ἢ οὐκ-ἀλλά, μᾶλλον ἀπὸ ἀρετῆς ἢ ἀπὸ μέρους, μέρος κοινωνικὴ τάξις, ἀπὸ μέ-

ρους αἰτ. διότι προέρχεται ἐξ ὠρισμένης κοινῶν. τάξεως, ἀρετῇ προσωπική ἀξία, ἰκανότης, *κεκώλυται* τῶν κοινῶν ἢ ἀγαθῶν τι δοῦσαι τὸ κοινόν, *κατὰ πενίαν* αἰτ. *πένης μὲν ὦν - ἔχων δέ, ἀφάνεια* ἀσημοῦτης, *ἀξίωμα* ὑπόληψις, κοινῶν. περιωπῆ: δι' ἔλλειψιν κοινῶν. περιωπῆς.—2 *πολιτεύω* ζῶ ὡς πολίτης, διάγω ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ πολιτεύματος, *ἐλευθέρως* ἄνευ περιορισμῶν (ἐκ μέρους τοῦ πολιτεύματος), *τὰ πρὸς τὸ κοινόν* ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, *τὲ - και* ὅπως - οὔτω, δι' οὐ ὁ Π. μεταβαίνει εἰς τὸ φριλελεύθερον πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος καὶ ἀπέναντι τῶν καθημερῶν ἀπασχολήσεων τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, *ὑποψία πρὸς ἀλλήλους* ἢ καχύποπτος ἀμοιβαία ἐπιτήρησις (ἐνὸς ἐκάστου τί κάμνει ὁ ἄλλος), *ἐς τὴν ὑ.* ἀναφορὰν, *ἐπιτηδεύματα* ὡς παρ' ἡμῖν: ἐπαγγέλματα, ἐπαγγελματικά ἀσχολίαι, *δι' ὀργῆς ἔχω τινὰ* ὀργίζομαι τινι, *ὁ πέλας; καθ' ἡδονὴν* κατὰ τὴν ὀρεξίν του, κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας του, *τι* (ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ καθ' ἡδονὴν) ἀποκλῖνον τῆς κρατουσῆς τάξεως, ὑπερβαῖνον τὰ ἐσκαμμένα, *προστίθεμαι τῇ ὄψει* προστίθημι τῇ ἑαυτοῦ ὄψει, *ἀχθῆδὼν* δυσαρέσκεια, ἀντιπάθεια; οὐδὲ ἐπιβάλλοντες εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ἡμῶν τὸ ὕψος τοῦ θυμομένου διὰ τοῦτο, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον καὶ μὲν δὲν βλάπτει, ἀλλ' ὅμως μεγάλως ἐνοχλεῖ.—3 *προσομιλῶ τὰ ἴδια* καταγινομαι μὲ τὰς ἰδιωτικὰς μου ὑποθέσεις, *ἀνεπαχθῶς* ἀνενοχλήτως, χωρὶς νὰ ἐνοχλῶμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον, *παρανομῶ* παραβαίνω τοὺς νόμους, *τὰ δημόσια* ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, σύστ. ἀντικμ., *δέος* ἠθικὸς φόβος, σεβασμὸς, εὐλάβεια, *ἀκροάσει* τρόπ. ἀκροώμενοι, πειθαρχοῦντες, *οἱ ἐν ἀρχῇ ὄντες* οἱ ἄρχοντες, γεν. ἀντικμ. εἰς τὸ *ἀκροάσει*, *αἰεὶ* ἐκάστοτε, *καὶ μάλιστα* (ἀκροάσει τούτων,) *ὅσοι αὐτῶν* γεν. διαιω., *ὄντες* ἐνδ., *φέρουσι* (τῷ παρανομῶντι), *ὁμολογουμένην* κατὰ τὴν γενικὴν πάντων ὁμολογίαν.

1 *οὐ ζηλοῦση* ὡς ἡ τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες εἶχον ἀντιγράφει, ὡς ἐλέγστο, τοὺς νόμους ἀπὸ τῶν τῆς Κορίθης. Καθ' ὅλου ἐν τῇ ἐφεξῆς ἐκθέσει τῆς *ἐπιτηδεύσεως*, τῆς *πολιτείας* καὶ τῶν *τρόπων* τῶν Ἀθ. ὁ Π. κάμνει σιωπηρὰν ἀντίθεσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς τῶν Λακεδ.—*παράδειγμά τινι* ὑπαινίσσεται μᾶλλον τοὺς Ἀργεῖους, Ἡλείους καὶ Συρακοσίους, μιμηθέντας ἄπικὰς διατάξεις, ἢ τὴν Ῥωμαϊκὴν πρεσβείαν τὴν ἐλθούσαν τῷ 454 π. Χ. εἰς Ἀθήνας πρὸς μελέτην τῶν νόμων.—*ἀπὸ μέρους* ὡς ἐν Σπάρτῃ, ὅπου καὶ οἱ βασιλεῖς ἐβασίλευον διὰ μόνην τὴν εὐγένειαν ὡς ἀπ' Ἡρακλέους, καὶ ἂν δὲν εἶχον τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν πολιτείαν διόκουν μόνον οἱ

ἴμοιοι. — ὑποψίαν ὡς ἐν Σπάρτῃ, ὅπου εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο νὰ ζῆ παρὰ τοὺς νόμους, ἀλλ' ὑλόπτως ἐξήταζον τί ἕκαστος πράττει καὶ πῶς τοῦτο πράττει. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀθήναις φαίνεται ὅτι ἡ ἐλευθερία αὕτη εἶχε τὰ ὅριά της. — 3 ἄγραφοι μόνον ἐν τῇ συνειδήσει πάντων κεχαραγμένοι, οὐχὶ ἐπὶ λίθου ἢ ξύλου ἢ μετάλλου. — Τίνας αἱ θεμελιώδεις ἀρεταὶ τῆς Ἀθην. δημοκρατίας καὶ τίνας αἱ διαφοραὶ ἀπὸ τῆς Σπαρτ. πολιτείας; Τί μέρος τοῦ λόγου ἀποτελεῖ τὸ κεφ. 37;

38. 1 καὶ μὴν καὶ ἀλλὰ πρὸς τούτοις καί, *πορίζομαι* ἐξευρίσκω (διὰ τὸν ἑαυτὸν μου), *ἀνάπαυλαι* μέσα ἀναπαύσεως, ἀναφυγῆς, *γνώμη* τὸ πνεῦμα, ἢ δοτ. χαρ., *ἀνάπαυλαι τῇ γνώμῃ* ψυχαγωγίαι, ψυχαγωγικά μέσα, *νομίζω τινὶ* (κατὰ νόμον) μεταχειρίζομαι, συνηθίζω, συνηθῶς χρησιμοποιοῦν, *γέ* ἐπιτ. τὴν αἰτιολ. μτχ. διότι ναί, τὸ γνωρίζετε., *θυσῖαι* ἐορταὶ μετὰ θυσιῶν, *διειρήσιος* ὁ καθ' ὄλον τὸ ἔτος γινόμενος, *ἴδιαι κατασκευαὶ εὐπρεπεῖς* ἰδιωτικαὶ οἰκίαι κομφαὶ (κατ' ἄλλους: ἐπιπλώσεις), *ἡ καθ' ἡμέραν τέρψις* ἡ καθημερινὴ ἀπόλαυσις, *ἐκπλήσσω* ἀποδιώκω, διαλύω, διασκεδάζω, *λυπηρὸν* ἢ σκυθρωπότης, ἢ μελαγχολία. — 2 *ἐπεσέρχεται* εἰσάγονται πρὸς τούτοις, *ἐκ πάσης γῆς* ἀπὸ ὄλον τὸν κόσμον, *καρποῦμαι* ἀπολαύω, *αὐτοῦ* ἐνταῦθα, ἐν τῇ Ἀττικῇ, *τὰ αὐτοῦ γιγνόμενα ἀγαθὰ* τὰ ἐγχώρια προϊόντα, *τῇ ἀπολαύσει* ὄυγ., *οἰκειότερα* κτγρ., *μηδὲν οἰκειότερα* ἢ ὅπως τὰ ἐγχώρια οὕτω καὶ ὄλον τοῦ ἄλλου κόσμου τὰ προϊόντα.

1 *διειρησίσιος* ἦτο παροιμιῶδες τὸ πλῆθος τῶν ἐορτῶν ἐν Ἀθήναις Ξεν. Ἀθ. Πολ. 3, 2, 8. — *Τίνας ψυχολογικοὶ λόγοι ἐπέβαλλον τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἐορτὰς ἐν Ἀθήναις; Διὰ τί οἱ πολῖται ἦσαν φιλόκαλοι; Διὰ τί εἰς Ἀθήνας εἰσῆγοντο ἀπὸ πάσης γῆς τὰ πάντα; Τί μέρος τοῦ λόγου ἀποτελεῖ τὸ κ. 38;*

39. 1 *διαφέρομεν τῶν ἐναντίων, μελέτη* ἢ ἄσκησις, ἐκπαίδευσις, *ταῖς μελέταις-τοῖσδε* ἀναφ., ἀλλὰ τὸ μὲν ταῖς μελέταις δηλοῖ τὸν ὄλον κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐμφανίζονται αἱ διαφοραὶ, τὸ δὲ *τοῖσδε* δηλοῖ τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔγκειται ἡ διαφορά, *κοινὸς ἀνοικτός, καὶ οὐκ...* ἀναπτύσσει τὸ *κοινὴν τὴν πόλιν* παρέχομεν, *ξενηλασίαι* ἀπελάσεις ξένων, ὁ εἰς τὸ μὴ *κρυφθὲν* (ὑποθ.) ὑποκ. καὶ εἰς τὸ *ιδῶν* (ὑποθ.) ἀντικμ., ἢ α' μτχ. διορίζει τὴν β': *ὁ εἰ μὴ κρυφθεῖ ἴδοι τις ἂν κἀντιεῦθεν ὠφελῆθῃ*, *πιστεύω* ἔχω πεποιθήσιν, *παρασκευαὶ* τεχνάσματα, *τὸ εὐψυχον* ἢ εὐψυχία, ἀνδρεία, *τὸ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν* τὸ ἀπορρέον, ἐκπηγάζον ἀπὸ τοῦ ἰδικοῦ μας στήθους, τὸ ἔμφυτον, *ἐς τὰ ἔργα* καθ' ἣν στιγμὴν βα-

δίζομεν εἰς τὴν δρεῶσιν, ἐν τῇ στιγμῇ τῆς δρεῶσεως, **παιδεῖται** ἐκ-
 παιδευτικόν, παιδαγωγικόν σύστημα, καὶ ἐν ταῖς παιδείαις συνδέε-
 ται πρὸς τὸ **τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν**. . . , οἱ μὲν οἱ Α., **μετέρχομαι**
 τὸ **ἀνδρεῖον** ἐπιδιδάσκω τὴν ἀνδρείαν, **ἰσοπαλῆς** ἰσοδύναμος, ὁ ἐν ᾧ
 οἱ ἀντίπαλοι εἶναι ἴσοι ἢ ἴσχυρ. ἀπὸ τῶν ἀντιπάλων εἰς αὐτοὺς
 τοὺς ἀγῶνας· **οὐδὲν ἦσσαν** λιτ. μὲ ὄχι ὀλιγοτέραν γενναιοψυχίαν,
διαιτώμενοι ἐνδ., **ἀνειμένως** (ἀνέμαι χαλαροῦμαι) ἐν ἀνέσει· παρ'
 ὄλην τὴν ἀνετον δίαιταν ἡμῶν.—**2 καθ' ἑαυτοὺς** μόνοι, **μετὰ πάν-**
των (τῶν συμμάχων), **ἐπελθόντες τὴν τῶν πέλας (γῆν)**, αὐτοὶ
 ἡμεῖς (αὐτοὶ) ἐν ἀντιθ. πρὸς τοὺς Α., **κρατῶ** (τινα) νικῶ, **τὰ πλείω**
 σύστ. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, **κατὰ κανόνα**, **οὐ χαλεπῶς** λιτ., **περὶ**
τῶν οἰκείων ὑπὲρ τῶν.—**3** **τὲ** καὶ μάλιστα, **ἐντυγχάνω** συναντῶ,
 ἀντιμετωπίζω, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν (ἡμῶν γεν. ὑποκ.) **τοῦ ναυτικοῦ**
 ἀντικμ., **ἐπίπεμπιν** (ἀνδρῶν, στρατιωτῶν) γεν. ἀντικμ., **ἡμῶν ἀν-**
τῶν διαιθ., **ἐπὶ πολλὰ** (χωρία ἢ πράγματα ἐπιχειρήσεις): διότι συγ-
 χρόνως καὶ ναυτικὸν συντηροῦμεν καὶ κατὰ ξηρὰν ἀποστέλλομεν εἰς
 πολλὰς κτήσεις μας ἄνδρας (φρουράς) ἕξ ἡμῶν τῶν ἰδίων, **προσ-**
μειγνυμι ἔρχομαι εἰς χεῖρας, συγκρούομαι, **μόριον** μέρος, τμήμα,
τὲ - καὶ εἴτε - εἴτε, **τινὰς ἡμῶν** εἰς τὸ νικῆσαντες, ἐπαναλαμβάνον
 τὸ **μορίον** νικ., **αὐχῶ** κανχῶμαι, **ἀπωθοῦμαι** μέσ., **πάντας** ἀντικμ.,
ἦσσησθαι ἐκ τοῦ λέγουσι, ὅπερ κατὰ ζεῦγμα νοητέον ἐκ τοῦ **αὐχοῦσι**,
 εἰς τοῦτο τὸ ἔφ' ἀπάντων.—**4** **καίτοι** καὶ ἀληθῶς (ἀνευ ἀντιθ.
 σημ.), **ἐθέλω** ἔχω τὸ ψυχ. σθένος, **τολμῶ**, **εἰ ἐθέλομεν** ἢ ὑπόθ. τὸ
 πραγματικόν: εἰάν ἔχομεν τὸ ἀναμφισβήτητον δεδομένον ὅτι ἔχο-
 μεν τὸ θάρρος... , **κινδυνεύω** κατέρχομαι εἰς τοὺς κινδύνους, ἐκτί-
 θεμαι... , **ῥαθυμίᾳ** ἐν ἀνέσει, χωρὶς νὰ σφιγγόμεθα πολὺ ἢ λ. δὲν
 ἔχει ἐνταῦθα τὴν κακὴν σημ., ἣν ἔχει παρὰ Δημοσθ. (τῆς ὀκνηρίας,
 ἀδιαφορίας), εἶναι δὲ ἐπανάλ. τοῦ ἀνειμένως **διαιτώμενοι**, **μελέτη**
πόνων ἐπίπονοι ἀσκήσεις, **ἀνδρεία νόμων** ἀνδρεία ἐπιβαλλομένη
 ἐκ τῶν νόμων ὡς ἡ Σπαρτιατικὴ, **ἀ. τρόπων** προερχομένη ἐκ τῶν
 συνηθειῶν τοῦ βίου, : **μὴ μετὰ ἀνδρείας νόμων τὸ πλεῖον ἢ ἀν-**
δρείας τρόπων, **περιγίγνεται ἡμῖν** ἀπομένει εἰς ἡμᾶς τὸ πλεονέ-
 κτημα, τὸ κέρδος, **προκάνω** ἐξαντλοῦμαι πρότερον (πρὶν ἔλθω
 εἰς τὸν κίνδυνον), **ἀλγεινὰ** δεινὰ, κίνδυνοι, ἢ δοτ. τῆς αἰτ. : νὰ
 μὴ ἐξαντλούμεθα ἐκ τῶν προτέρων ἕνεκα τῆς διαρκοῦς ἀγωνίας καὶ
 τῶν συνεχῶν παρασκευῶν, τὰς ὁποίας ὑπαγορεύουσιν οἱ κίνδυνοι
 τοῦ μέλλοντος, **ἐλθοῦσι** χρόν., **ἐς αὐτὰ** τὰ ἀλγεινὰ, **εἶναι** ἐκ τοῦ
περιγίγνεται.

1. *Ξενηλασίαι* ἀπέλασις ξένων ἐκ τῆς Λακωνικῆς ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἐφ' ὅσον ἐφοβοῦντο ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν ξενικῶν τρόπων ἐπὶ τὰ ἦθη τῶν Σπ. διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπηγορεύετο καὶ ἡ ἀποδημία Σπαρτιατοῦ ἔξω τῆς Λακωνικῆς ἄνευ ἀδείας ἢ ἐντολῆς τῆς πολιτείας. — *ἀπάται* ἦσαν τμήμα τῆς Σπαρτ. ἀγωγῆς, ἵνα οἱ νέοι καθίστανται πολυμήχανοι δυνάμενοι νὰ ἀπατώσι τοὺς πολεμίους· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπετρέφετο εἰς τοὺς νέους καὶ ἡ κλοπή, πολυθρόλητον δὲ ἦτο καὶ τῆς πολιτείας *κρυπτιὸν* (ὁ μυστικισμὸς) καὶ ἡ *κρυπτεία*. — *ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους* διὰ τοῦτο καὶ ἀπέτρεπε τοὺς Ἀθηναίους ὁ Π. νάντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν δηούντων τὴν χώραν Πελοποννησίων, ὡς εἰσβαλλόντων μεθ' ὑπερέτερων δυνάμεων. — *Διὰ τί ἡ αὐστηροτάτη στρατ. ἀγωγή τῶν Σπ. ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ ἡ διαρκὴς ἐποπιεῖα τῆς πολιτείας; Ποῖον τὸ ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα ἐν Ἀθήναις; Διὰ τί ὁ Ἀθηναῖος ὡς στρατιώτης δὲν ὑπελείπεται τοῦ Σπαρτιατοῦ; Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ σύγκρισις τῶν δύο παιδαγωγικῶν συστημάτων; Εἰς τί μέρος τοῦ ἐπιταφίου ἀνήκει τὸ κ. 39;*

40. 1 γὰρ διασάφ. τοῦ ἔτι ἐν ἄλλοις 39, 4, *φιλοκαλῶ* ἀγαπῶ τὸ ὄραϊον, καλλιερῶ τὰς καλὰς τέχνας, *εὐτέλεια* λιτότης, ἀπλότης, μικρὰ διαπάνη, *φιλοσοφῶ* καλλιερῶ τὰ γράμματα, τὰς μούσας, τὰς ἐπιστήμας, *μαλακία* τρυφή, ἐκλήλυνσις, παρύλυνσις, *καιρῶ κόμπω* κτρω., *ἔργου καιρῶ* ὡς εὐκαιρίαν καὶ ἀφορμὴν, ὡς ἐλαττήριον πρὸς ἔργα, *λόγου κόμπω* κομπορημοσύνη, : ὡς ἀφορμὴν κ., *τὸ πένεσθαι* ἀντικμ. ἀμφοτέρων τῶν ἀπορφ., *οὐκ αἰσχροὺς διαφεύγειν* ὁ ἔνεσ. τὸ ἐπιχειροῦμενον, *ἔργω* δι' ἐργασίας, *αἴσχιον* (κυρ. ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ εὐρίσκουν μερικοὶ αἰσχροὺς, ὅμως αἰσχρότερον εἶναι..) μᾶλλον, τοῦναντίον αἰσχροὺς. — 2 *ἔνι* ἔνεστιν, εἶναι δυνατὴ, ὑποκ. *ἐπιμέλεια* (ἐπιμέλестhai) *καὶ γνῶναι*: παρ' ἡμῖν εἶναι δυνατὸν ὁ αὐτὸς πολίτης νὰ μεριμνᾷ συγχρόνως καὶ περὶ τῶν ἰδιωτικῶν του συμφερόντων καὶ περὶ τῶν δημοσίων, *τετραμμένοις* ἐνδ. : καὶ ἐν ᾧ ἄλλοι μὲν ἐξ ἡμῶν ἔχουμιν ἐπιδοθῆ εἰς ταύτην τὴν ἐργασίαν, ἄλλοι δὲ εἰς ἐκείνην, ὅμως, *γνῶναι μὴ ἐνδεῶς*. νὰ δεικνύωμεν οὐχὶ ἐλλιπῆ (λιτ. ὑπερπαρῆ) γνῶσιν τῶν δημοσίων ζητημάτων καὶ νὰ αποφαινόμεθα περὶ αὐτῶν γνώμην διὰ τῆς ψήφου μας, *τῶνδε* τῶν πολιτικῶν, *ἀπραγμων* ὁ μὴ ἀναμειγνυόμενος εἰς ξένας ὑποθέσεις (πολιτικά), φιλήσυχος καὶ ἀδιάφορος, *ἀχρεῖτος ἀχρηστος*, *αὐτοὶ* ἡμεῖς αὐτοί, ὁ ὅλος δῆμος, *ἦτοι-ἦ ἢ ἦ*, *κρίνομέν γε* τὸ ὑλάχιστον ἀποραινόμεθα διὰ τῆς ψήφου μεις γνώμην περὶ τῶν ὑπ' ἄλλων (τῶν πολιτικῶν ἢ τῆς βουλῆς) ἀπο-

τεινομένων (προβουλευμάτων), ὁ γὰρ πρὸς τὸ ἀσθενέστερον μέλος, τὸν ἀμαθῆ δῆμον, *ἐνθυμούμεθα* συλλαμβάνομεν ἰδίας ὀρθᾶς γνώμας καὶ ὑποβάλλομεν αὐτὰς ὑπὸ τὴν κρίσιν ἄλλων (ὡς πολιτικοί, ὡς μέλη τῆς βουλῆς), *ἀλλὰ μᾶλλον* (βλάβην ἠγούμενοι) *μὴ προδιδαχθῆναι λόγῳ πρότερον ἢ (πρὶν) ἔργῳ ἐλθεῖν ἐπὶ ταῦτα, ἐφ' ᾧ δεῖ ἐλθεῖν, ἐλθεῖν ἔργῳ* νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν. — 3 γὰρ αἰτιολ. διὰ τί θεωροῦν ἀναγκαῖον νὰ διαφωτίζωνται πρὸ παντὸς ἔργου, *διαφερόντως*; ἐν διαφορᾷ πρὸς τοὺς ἄλλους, *δὴ ἐπιτ.*, *ὥστε τολμᾶν...* ἐπεξ. τοῦ *τόδε*: ὅτι *τολμῶμεν.*, *οἱ αὐτοὶ* κτηρ. συγχρόνως, *ἐκλογίζομαι* ὑπολογίζω ἀκριβῶς, *μάλιστα* εἰς ἀμφοτέρα τὰ ἀπρημ., *δ* τὸ δέ, ὡς πρὸς τοῦτο ὅμως, τοῦναντίον ὅμως, ἀναφέρ. εἰς ὅλην τὴν προηγουμένην πρότασιν, *θράσος* ἀπερίσκεπτος τόλμη, *τὰ δεινὰ* οἱ κίνδυνοι τοῦ πολέμου, *τὰ ἡδέα* τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης, *κράτιστοι τὴν ψυχὴν* εὐψυχότατοι, *ἀποτρέπομαι ἐκ τῶν κινδύνων* ἀτοφεύγω τοὺς κινδύνους, ὑποχωρῶ πρὸ τῶν κινδύνων. — 4 *ἠγανατώμεθα* διιστάμεθα, διαφέρομεν, *τοῖς πολλοῖς* πρὸς τοὺς πλείους, *ἀρετῇ* ἐμπρακτος ἐκδήλωσις εὐγενῶν αἰσθημάτων, *φιλία*, *τὰ ἐς ἀ.* ὡς πρὸς τὴν, *δρῶντες* εὐαίμητ. τροπ., *κτώμεθα* ὁ ἔνεστ. τὸ ἐπιχειρούμενον, *τοὺς φίλους* τοὺς φίλους μας, ὅσους ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν, Σοφ. Ἄντ. 190, *βεβαιότερός ἐστι* σύντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσ. ἐμπνέει περισσοτέραν βεβαιότητα, πρέπει μὲν περισσοτέραν βεβαιότητα νὰ περιμένωμεν, *ὥστε σφῆξιν* ἀντὶ ἀπλοῦ ἀπρημ., *σφῆξω τὴν χ. ὀ.* φροντίζω νὰ διατηρῆται πάντοτε ζωντανὴ ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀφειλῆς διὰ τὴν εὐεργεσίαν τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης, *δι' εὐνοίας* (τούτου γεν. ἀνεκμ.) *ᾧ δέδωκε* διὰ διαρκοῦς φιλόφρονος διαθέσεως, διὰ τῆς ἀνοικτιῆς πάντοτε καρδίας του πρὸς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποιον ἔχει παράσχει εὐεργεσίαν, ὁ διορ. εἰς τὸ *σφῆξιν*, *ὁ ἀντοφείλων* ὁ ὀφείλων τὴν ἀνταπόδοσιν, *ἀμβλύτερος (ἐστί)* εἶναι μᾶλλον ψυχρός, ὀλιγώτερον βιαστικός (νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσίν του, νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του), *εἰδῶ;* αἷτ., *ἀρετῇ* εὐγενῆ αἰσθήματα, εὐεργεσία, *οὐκ ἐς χάριν* ὄχι διὰ τὴν ἐκδηλώσῃ ἰδιαίτεράν του εὐνοίαν, ὄχι ὡς αὐθόρμητον ἐκδήλωσιν προσωπικῆς του εὐνοίας, *ἐς ὀφείλημα* πρὸς ἐξόφλησιν ὑποχρέωσης. — 5 *ξυμπέροντος λογισμὸς* συμφεροντολογικὸς, ἰδιοτελεῆς ὑπολογισμὸς, ἢ δοτ. αἷτ. *πιστὸν ἢ πεποιθησις*, *ἐλευθερία* ἐλευθεριότης, εὐγένεια αἰσθημάτων (ἢ προσιδιάζουσα εἰς ἐλευθερόφρονος ἄνδρας), ἢ γεν. ὑποκ.: ἢ πεποιθησις, τὴν ὁποίαν ἐμπνέουσιν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, *τινὰ* πάντα *τινά*, *ἀδεῶς* χωρὶς νὰ φοβούμεθα μήπως ὁ εὐεργετηθεὶς φανῆ ἄχαριστος, *οὐ μᾶλ-*

λον ἢ 37, 1 μετὰ τελείας ἀρνήσεως τοῦ ἄ. μέλους: οὐκ-ἀλλά.

1 *ἄνευ μαλακίας* ἐν ᾧ οἱ Σπ. ἐφοβοῦντο μήπως αἱ τέχναι καὶ τὰ γράμματα ἐκνευρίσωσιν αὐτούς. — 2 *οὐ τοὺς λόγους*. . . ὁ Π. δικαιολογεῖ τοὺς συχνοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων λόγους, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἢ ἀπέλλα ἐν Σπάρτῃ ἐλάχιστα δικαιώματα εἶχε. — 5 Ὅντως πολλὰ μνημονεύονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ παραδείγματα ἀντιδιτελοῦς συνδρομῆς τῶν Ἀθ. πρὸς ἄλλους, 1) ἡ σωτηρία τῶν Ἡρακλειδῶν ἀπὸ τοῦ Εὐρουσθέως, ὅτε διωκόμενοι ὑπὸ τούτου εἶχον καταφύγει ἐπὶ τὸν Ἑλέου βομὸν εἰς Ἀθήνας, 2) ἡ ἐπέμβασις ὑπὲρ τῆς ταφῆς τῶν πτωμάτων τῶν ἐπὶ ἐπὶ Θήβας, 3) ἡ συνδρομή, ἣν παρέσχον εἰς τοὺς ἀποστάντας ἀπὸ τοῦ Δαρείου Ἴωνας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. 4) ἡ βοήθεια, ἣν ἀπέστειλαν ὑπὸ τὸν Κίμωνα πρὸς τοὺς Σπ. κατὰ τὸν γ' Μεσσηνιακὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Εἰλωτῶν. — *Οἱ Ἀθ. ἐφιλοκάλουν μετ' εὐτελείας; Ἐφιλοσόφουν ἄνευ μαλακίας; Ὁ πλοῦτος ὑπῆρξεν εἰς τὰς χειρας αὐτῶν ἐλατήριον ἔργων; Πῶς κατορθώθη ὥστε οἱ πολῖται παρὰ τὰς ἰδίας ἀπασχολήσεις νὰ ἐπιμελῶνται καὶ τῶν κοινῶν; Εἰς τίνα θεμελιώδη σκέψιν ἐστηρίχθη τὸ μέτρον τοῦτο; Τίνα τὰ κακὰ ἐπακόλουθα τοῦ μέτρου; Τὰ περὶ ἀντιδιτελοῦς φιλάνθρωπίας τῶν Ἀθ. λεγόμενα εἶναι καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν ἀληθῆ; Εἰς πάντα τὰ ἀνωτέρω σημεῖα σύγκρισις πρὸς τοὺς Σπ. Εἰς τί μέρος τοῦ ἐπιταφίου ἀνήκει τὸ κ. 40;*

41. 1 τὸ ὄθεν, πολλάκις παρὰ Θουκ., *ξυνελὼν* συγκεφαλαίων πάντα τὰ προειρημένα ἐν ὀλίγοις, ἐν συντομίᾳ, ἢ *πᾶσα πόλις* ἢ πόλις ἐν συνόλῳ, ὡς σύνολον, *παίδευσις* κέντρον πάσης πνευματικῆς μορφώσεως, πανεπιστήμιον, Ἑλλάδος γεν. ἀντικμ., *καθ' ἕνα* στον ἀντίθ. εἰς *τὴν πᾶσαν πόλιν*, ὑποκ. τοῦ *δοκεῖν*, *καθ' ἕνα* στον τὸν αὐτὸν ὅτι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς πολίτης ἕκαστος ἀτομικῶς, *παρ' ἡμῶν* ἐκ τοῦ κύκλου τῶν συμπολιτῶν μας, *παρέχεσθαι ἂν* (ἀντικμ. τοῦ *δοκεῖν*) ὅτι ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ διαμορφώσῃ, νὰ ἀναπτύξῃ, τὸ *σῶμα* τὴν προσωπικότητά του, *αὐτάρκης* ἰκανός, ἐπαρκής, κτγρ.: εἰς αὐτοτελῆ ἰκανότητα, *ἐπὶ πλεῖστα εἶδη* εἰς ποικιλιώτατας ἐκδηλώσει; ἀνθρωπ. ἐνεργείας, *εὐτραπέλως* μὲ εὐστροφίαν, δεξιότητα, εἰς τοῦτο μετὰ *χαρίτων* μάλιστα συνδεδεμένην μετὰ μεγίστης χάριτος — 2 *τάδε* τὰ ἐν 1, *κόμπος λόγων* 40, 1 χονδροκομμένα λόγια, ἐν *τῷ παρόντι* διὰ τὰς ἀξιώσεις τῆς παρουσίης στιγμῆς, διότι ἡ παρούσα στιγμή ἀπαιτεῖ νὰ τολῶνῃ ὁ ῥήτωρ ἠθικῶς τοὺς ἀκροατὰς μὲ ὑπερβολάς, *ἔργων ἀλήθεια* πραγματικὴ ἀλήθεια, *οὐ μᾶλλον ἢ 40,5, ἀπὸ... τρέπων* ὄργ., *τῶνδε* τῶν ἐκτεθέν-

των ἀπὸ κ. 37, *σημαίνει* ἀποδεικνύει, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἢ διὰ τοῦ ὡς...πρότασις...— 3 *τῶν νῦν* (πόλεων), *ἐς πείραν ἔρχεται* δοκιμαζομένη εὐρίσκειται, *ἀκοῆς κρείσσω* ἀνωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα ἀφ' ὅ,τι περὶ αὐτῆς εἶχον ἀκούσει οἱ ἄνθρωποι, *ἐπελθόντι* χρόν. δηλοῦσα ἀόριστον ἐπανάλ., *ἔχει ἀγανάκτησιν* παρέχει ἀφορμὴν πρὸς ἀγανάκτησιν, *ὕφ' οἴων* διότι ὑπὸ τοιούτων (ἀναξίων), *ὁ ὑπήκοος-ὁ πολέμιος* περιληπτ., (ἔχει) *κατάμεμψιν* ἀφορμὴν παραπόνων, *οὐχ ὑπ' ἀξίων* ὑπ' ἀναξίων.— 4 *παρέχομαι* παρουσιάζω (εἰς τὸν κόσμον), *σημεῖα ἴχνη*, μνημεῖα, *ἀμάρτυρος* ὁ ἄνευ μαρτύρων, *οὐ δὴ ὄχι δά*, *τοί* ὅπως γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος, *τοῖς νῦν*.. ποιητ. αἰτ., *καὶ οὐδέν*... καὶ μάλιστα χωρὶς ποσῶς νά, *προσδέομαι* χρειάζομαι πρὸς τούτοις, ἀκίμη, *οὔτε* (ἄλλον ποιητοῦ,) *ὄστις*, *τὸ αὐτίκα* προσωρινῶς, *ἔπη* ἐπικὸν ποίημα, *ἡ ἀλήθεια τῶν ἔργων* ἢ πραγματικὴ ἀλήθεια, ἢ ἄμεσος ἀντίληψις καὶ ἐποπτεία τῶν ὑμνοῦμένων ἔργων, ἢ ἀνιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τὴν πραγματικότητα, *βλάψει* θά μειώσῃ, θά ἀποδείξῃ ψευδῆ, *ὑπόνοια* (τῶν ἔργων) ἢ φανταστικὴ εἰκὼν, τὴν ὁποῖαν σχηματίζομεν ἐκ τοῦ ποιητ. καλλιτεχνήματος, *ἀλλὰ* .. ἢ ἀντίθ. πρὸς τὸ *οὐδέν προσδεόμενοι*, *ἐσβατὸς* 2 προσιτός, *ξυγκατοικίζω* σὺν ταῖς ἀποικίαις (κληρουχίαις, ἐκτὸς τῶν ἀποικιῶν) ἰδρῶν, *αἰδῖος* (ἀεὶ) αἰώνιος, *κακῶν τε κάγαθῶν* εἴτε ἐπιτυχῶν τῶν εἴτε ἀποτυχιῶν, εὐτυχίας ἢ δυστυχίας τῶν.— 5 *δικαιῶ* ἀξιῶ, ἀναγνωρίζω ὡς καθήκον, εἰς τοῦτο *γενναίως* μὲ ὑψηλόκαρδον φρόνημα (ἄλλοι εἰς τὸ *εἰτελεύτησαν*), *μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν* νά ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως αὐτῆς. *περὶ τοιαύτης* π. ὑπὲρ... 39,2, εἰς τὸ *μαχόμενοι εἰτελεύτησαν*, *οἱ λειπόμενοι* οἱ ἐπιζῶντες, *κάμνω* μοχθῶ, κακοπαθῶ.

1 *παιδευσιν Ἑλλάδος* ἐπίσης καλοῦνται παρ' ἄλλων αἱ Ἀθῆναι *πρώτων ἀνθρώπων παιδευτήριον*, *πρυτανεῖον τῆς σοφίας*, *ἐστία τῆς Ἑλλάδος*.— *ἐπὶ κλειστά* εἴδη οὔτω π.χ. ὁ Σόλων ὑπῆρξεν ἔμπορος, πολιτικός, στρατηγός, ποιητής, νομοθέτης κλπ.— 2 *ἡ δύναμις τῆς πόλεως* Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου τὸ κράτος τῶν Ἀθηνῶν περιελάμβανε περὶ τὰς χιλιάς πόλεις, αἱ ἐτήσιοι πρόσοδοι ὑπερέβαινον τὰ 1000 τάλαντα, ὧν 600 εἰσπεράττοντο ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐν τῇ ἀκροπόλει ὑπῆρχεν ἀποταμίευμα 6000 ταλάντων πλὴν τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν τῶν ἱερῶν, τὰ ὅποια θά ἠδύνατο νά χρησιμοποιήσῃ ἐπὶ ἀποδόσει εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, αἱ στρατιωτ. δυνάμεις τῆς πόλεως ἦσαν 13000 μάχιοι ὀπλίται πλὴν τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν 16000 (;) πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων,

ἔλπεῖς καὶ ἰπποτοξόται 1200, τοξόται 1600 καὶ τριήρεις πλόιμοι 300.— **4 μεγάλα σημεῖα καὶ μάρτυρες** τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων εἶναι καὶ τὰ περιλαμπρα ἔργα, δι' ὧν ὁ Π. κατεδόμησε τὴν πόλιν, ἅτινα καὶ μέχρι σήμερον διαλαλοῦσιν ὅ,τι διεκίρηνεν ὁ Π., καὶ οἱ σύγγρονοι οἱ βλέποντες τὸ μεγαλεῖον τῆς πόλεως.— **κακῶν κἀγαθῶν** Ἡ παρὰ τὴν Μέμφιν τῆς Αἰγύπτου (ἐν μεγάλῃ διαποντίῳ στρατείᾳ) πανωλεθρία τῶν Ἀθ. διαλαλεῖ οὐχ ἦτιον τὸ μεγαλεῖον τῆς πόλεως ἢ αἱ περιφανεῖς περὶ τὸν Εὐρυμέδοντα νίκαι τοῦ Κίμωνος.— **Διὰ τί ὁ Ἀθηναῖος ἠδύνατο γάσχολληται ἐπὶ πολλὰς καὶ ποικίλας ἐργασίας μετὰ περισσῆς δεξιότητος;** **Διὰ τί ἡ πόλις ἀπέβη τὸ πανελλήνιον κέντρον πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς μορφώσεως;** **θαυμασθησόμεθα:** Ἐπηλήθευσεν ἡ προφητεία τοῦ Π.; **Εἰκὼν τοῦ ὑλικοῦ καὶ πνευματικοῦ μεγαλείου τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Περικλέους.** **Εἰς τί μέρος τοῦ ἐπιταφίου ἀνήκει τὸ κεφ. 41;** **Ποῦ ὠμίλησεν ὁ Π. περὶ ἐπιτηδεύσεως, ποῦ περὶ πολιτείας καὶ ποῦ περὶ τρόπων;**

42 1 διὸ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ μεγάλης πόλεως, **μηκύνω** ἐπεκτείνω, **διδασκαλίαν ποιοῦμαι** διαφωτίζω, **ποιοῦμενος-καθιστάς** αἰτ., οἱ προκ. τὸ ἐπιχειρούμενον, **περὶ τοῦ Ἰσου** διὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθλον: τὸν ἀγῶνα μὴ εἶναι περὶ τοῦ Ἰσου ἡμῖν καὶ (τούτοις,) οἷς **μηδὲν τῶνδε** (τῶν πλεονεκτιημάτων) ὑπάρχει, **ὁμοίως** ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ, **εὐλογία** ἔπαινος, **εὐλογίαν** (τούτων, γεν. ἀντκμ.) ἐφ' οἷς **νῦν λέγω** 34,6, **σημεῖα** ἀπὸ τεκμήρια.— 2 **καὶ** καὶ ὄντως, **τὰ μέγιστα** τὰ πλεῖστα καὶ σπουδαιότατα σημεῖα, **αὐτῆς** τῆς εὐλογίας, **διαιορ., ὕμνεῖν-κοσμεῖν** ἀντίκεινται ὡς **λόγοι-ἔργα, τὴν πόλιν** ἀντκμ. ἀμφοτέρων, **ἄ-ταῦτα** σύστ. ἀντκμ.: μὲ τὰ ἐγκαλλωπίσματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἔπλεξα τὸ ἐγκώμιον τῆς πόλεως, ἐδόκησαν αὐτήν, **τῶν τοιῶνδε** τῶν τοιούτων, οἷοι οἱ προκείμενοι νεκροί, **οὐ πολλοῖς** δοτ. ἀναφ., παρ' ὀλίγοις, δι' ὀλίγους, **ὁ λόγος** ὁ πανηγυρικός, **ἰσόρροπος τῶν ἔργων** ἀντὶ δοτ., **ὡσπερ** (ὁ λόγος) **τῶνδε** γεν. ἀντκμ. ὅπως ὁ περὶ τῶν προκειμένων νεκρῶν λόγος (συνήθως οἱ ὄητ. λόγοι ὑπερβάλλουσι τὰ πράγματα, σπανίως συμφωνοῦσι πρὸς τὴν πραγματικότητα), **ἡ καταστροφή** (τοῦ βίου) εὐφ. ὁ θάνατος, **ἄνδρὸς ἀρετῆ** ἀνδραγαθία, **τὲ-τὲ** εἴτε-εἴτε, εἴτε εἶναι τὸ πρῶτον δεῖγμα ἀνδραγαθίας (διὰ τοὺς πεσόντας νέους) εἴτε εἶναι ἡ τελευταία ἐπισφράγις σειρᾶς ἀνδραγαθιῶν (διὰ τοὺς πρεσβυτέρους πίπτοντας).— 3 **δικαιον** (ἔστι), **προτίθεμαι** παθ. προβάλλομαι ὡς ἀσπίς, **τᾶλλα** ἐπέξ. διὰ τοῦ ἐκ τῶν **ιδίων**, **οἱ τᾶλλα χεῖρονες** οἱ ἄλλως (ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως πλὴν τῆς ἀνδρείας τῶν) φαῦλοι, ἢ δοτ. χαρ., **ἀφα-**

νίξω ἔξαλείφω, *κακὸν* αἱ ἠθικαὶ κηλίδες, *ἀγαθὸν* μία φιλόπατρις προᾶξις των, πατριωτικὴ διαγωγή, *ὠφέλησαν-ἔβλαψαν* γνωμ., *κοινῶς* πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον πάντων, *ἐκ τῶν ἰδίων* διὰ τῆς κακῆς των συμπεριφορᾶς, διὰ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ παρεκτροπῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου.— *4 τίς τῶνδε, μαλακίζομαι* ἐπιδεικνύω δειλίαν, *προτιμήσας-ἐλπίδι* αἴτ., *προτιμήσας* τοῦ δεινοῦ, τοῦ κινδύνου, *τὴν ἔτι τὴν μακροτέραν, ἀναβολὴν ποιῶμαι; τὸ δεινὸν* ὁ κίνδυνος, ὁ ἀγὼν, ἐλπίδι *πενίας* πρόβλ. ἀντί: *ὡς διαφυγὼν τὴν πενίαν κἂν ἔτι πλουτήσῃεν* καὶ χωρὶς νὰ παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα ὅτι, ἔαν διαφύγῃ τὴν πενίαν, ἔχει καιρὸν ἀκόμη νὰ γίνῃ καὶ πλούσιος, *λαβόντες* ὑπολαβόντες, ἔκλαβόντες, *αὐτῶν* οὐδ. τῆς ἔτι ἀπολαύσεως τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ διαφυγεῖν τὴν πενίαν, β' ὄρ. συγκρ., *τόνδε* ἐν τῷ ὁποίῳ ἔλεσον, *κάλλιστον τῶν κινδύνων, βόσλομαι* προτιμῶ, *μεῖ' αὐτοῦ* δεχόμενοι αὐτόν, ῥιπτόμενοι μέσα εἰς αὐτόν, δι' αὐτοῦ, *τοὺς μὲν* τοὺς ἀντιπάλους, *ἐφίεσθαι* νὰ διατηρῶσι μέσα των τὸν πόθον, νὰ βαυκαλίζονται μὲ τὸν πόθον, διότι ὁ ἀγὼν ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ καὶ εὐτυχῆς δι' αὐτούς, *τῶν δὲ ὕπερ* ἀνωτέρω ἐδήλωσε διὰ τοῦ *αὐτῶν*, *ἐπιτρέπω* ἐμπιοτεύομαι, ἀναθέτω, *τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσῃεν* τὸ ἀδῆλον τῆς ἐπιτυχίας, τῆς νίκης, *ἔργῳ δὲ ἀντίθ.* εἰς τὸ ἐλπίδι μὲν: ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, τῷ ἀγῶνι, *ἀξιούντες* θεωροῦντες καθήκον των, πεποιθῆναι *σφίσιν αὐτοῖς* εἰς τὰς ἰδίας των δυνάμεις, *περὶ τοῦ ἤδη ὀρωμένου* ὡς πρὸς τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα καθαρὰ πλέον ἐτίθεντο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, *ἐν αὐτῷ τῷ κινδύνῳ, τῷ ἀγῶνι, παθεῖν* τρωθῆναι ἢ ἀποθανεῖν, *τὸ αἰσχρὸν τοῦ λόγου* τὰς συνήθεις ἐπὶ δειλίᾳ ὕβρεις, *ὑπέμειναν τῷ σώματι* ἐδέχθησαν μὲ τὸ στήθος των, μὲ τὴν ζωὴν των, *τὸ ἔργον* τὸ ἀνατεθὲν εἰς αὐτούς, τὴν μάχην, *δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης* ἐν βραχυτάτῃ στιγμῇ, τὴν ὁποίαν θυμιᾷ ἢ τυφλῇ τύχῃ, *ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον* ἐν τῷ ὑψίστῳ βαθμῷ τῆς χρηστῆς ἐλπίδος μᾶλλον (ὅτι θὰ νικήσουν) παρὰ τῆς δειλίας, καθ' ἣν στιγμήν ἐμεσοῦράνει μέσα των ἡ χρηστὴ τῆς νίκης ἐλπίς μᾶλλον, *ἀπηλλάγησαν* τοῦ ζῆν, ἀπὸ τὰ βάσανα τοῦ κόσμου, εὐφ.— *Ο Π.* ἐν 36,4 εἶχε δηλώσει ὅτι μετὰ τὴν ἐκθεσιν τῶν μεθόδων, *δι' ὧν οἱ Ἄθ. ἐμεγαλούργησαν, θὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἐγκώμιον τῶν προκειμένων νεκρῶν ποῦ εἶναι τὸ ἐγκώμιον τοῦτο; Εἰς τί μέρος τοῦ ἐπιταφίου ἀνήκει τὸ κ. 42;*

43. 1 τοιοῦδε ἀναφέρ. εἰς τὰ ἠγούμενα: ὅπως περιέγραψα ἀνωτέρω, *προσηκόντως τῇ πόλει* ἐπαξίως τῆς πόλεως, *οἱ λοιποὶ* Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

οἱ λειπόμενοι 41,5, **διάνοια** τὸ φρόνημα, **ἐς τοὺς πολεμίους** ἀπέ-
ναντι τῶν π., **ἀσφαλέστερος** ὀλιγώτερον ἀτυχής· τὸ ἐπίθ. μεταφέ-
ρεται ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως ἀγῶνος εἰς ἰδιότητα τοῦ φρονήματος,
πρβλ. *ἰσοπαλῆς* 39,1, **ἀξιούν** ἀπὸ τὴν ἰδίαν των ψυχὴν, **σκοπῶ**
ὑπολογίζω, **τὴν ὠφελίαν** τὰ κέρδη τῆς μηδὲν ἀτολμοτέρας δια-
νοίας, ἐπεξ. διὰ τοῦ ὅσα...*ἔνεσιν*, **λόγῳ μόνῳ** ἐκ μόνου τοῦ ῥητο-
ρικοῦ λόγου τοῦ ῥήτορος, **πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς εἰδότας οὐδὲν χεῖρον**
(τοῦ ῥήτορος), **ἔργῳ θεῶμαι τὴν δύναμιν** παρίσταμαι θεατῆς τῆς
δυνάμεως τῆς πόλεως ὅπως αὕτη ἐμφανίζεται ἐκ τῶν πραγμάτων
(οὐα πράγματι εἶναι), ἀντίθ. εἰς *λόγῳ σκοποῦντας*, **ἐραστῆς** ἐμπα-
θῆς θαυμαστῆς, **ἐνθυμοῦμαι** ἐν θυμῷ ἔχω τι, συλλογίζομαι, **τολ-
μῶντες** τολμηροί, **γινγνώσκοντες τὰ δέοντα** ἔχοντες συνείδησιν τῶν
καθηκόντων των, **αἰσχυρόμενοι** φιλότιμοι, **ἐν τοῖς ἔργοις** ἐν ταῖς
μάχαις, **αὐτὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως**, **σφάλλομαι** ἀποτυγχάνω,
ἠττώμαι, **πέιρα του** πειρώμενοί τινος, ἐν τινι ἀποπείρα, ἢ γεν.
καὶ ἐκ τοῦ *σφαλεῖεν*, **οὐκ οὖν γε ὅμως** διὰ τοῦτο τοῦλάχιστον μὴ,
ἀξιῶ θεωρῶ ὀρθόν, **στερῖσκω** στερεῶ, **τῆς σφειέρας ἀρείης** τῶν
πολυτίμων ὑψηροῦν των, **δὲ ἀλλά, προῦμαι** ὑψιάζω (ἀλύπητα),
ἔρανος κυρ. συμβολὴ πρὸς κοινούς σκοποὺς (χάριν ἀμοιβαίας ὑπο-
στηρίζεως), εἰς κοινὰς ἐπικερδεῖς ἐπιχειρήσεις, ἐνταῦθα: συνεισφορά
πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὅλου.—2 *γὰρ* αἰτιολ. τὸ **κάλλιστα, τὰ σώματα**
42,4, **κοινῇ κοινῶς** 42,3, **λαμβάνω** κερδίζω (ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως,
εἰς ἣν ὡς κεφάλαιον εἰσέφερον τὴν ζωὴν των), **ἰδίᾳ** προσωπικῶς,
ἀγήρως ἔπαινος ὁ ἀμάραντος τῆς δόξης στέφανος, **ἐπίσημος** πε-
ριφανής, περίοπτος, κτηρ., **οὐ** (τοῦτοι) **ἐν ᾧ** δὲν ἐννοῶ αὐτόν,
ἐντὸς τοῦ ὁποίου, **ἀλλ'** (ἐκεῖνον) **ἐν ᾧ**, **καταλείπεται** μένει ὀπίσω
(ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἔχουν φύγει), **καιρὸς** εὐκαιρία, ἀφορμή, **λόγος** πανη-
γυρικός, ἐν ᾧ συνήθως ὑμνοῦνται οἱ ὑπὲρ πατρίδος πεσόντες, **ἔργον**
μάχη, παραμοναὶ μάχης, καθ' ἃς ὁ στρατηγὸς προβάλλει τοὺς
ὑπὲρ πατρίδος πεσόντας ὡς ὑποδείγματα φιλοπατρίας καὶ ἀθανά-
του δόξης εἰς τοὺς μαχητάς, : εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην ἐκάστοτε
εὐκαιρίαν εἴτε αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τοῦ λόγου εἴτε εἰς τὸν
κύκλον τῆς δράσεως.—3 *πᾶσα γῆ* ἢ ὅλη γῆ, **στηλῶν ἐπιγραφή**
ἐνεπίγραφοι ἐπιτύμβιοι στήλαι, **σημαίνει** ἐστὶ σημεῖον, διατηρεῖ
τὴν μνήμην των, **ἐν τῇ οικείᾳ** (γῆ), **ἄγραφος μνήμη** ἢ μὴ ἐγκε-
χαραγμένη ἐπὶ μνημεῖον, ἀντίθ. *ἐπιγραφή στηλῶν*, **μνήμη τῆς**
γνώμης ἀνάμνησις ἔχουσα τὴν ἔδραν τῆς ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῇ καρ-
δίᾳ τῶν ἀνθρώπων, οὐχὶ ἐπὶ ὑλικῶν τεχνητῶν ἔργων (ἐπιτυμβίων

μνημείων), *ἐνδαιτᾶται* ἐγκατοικεῖ, ἀσκει τὴν ζωηράν τῆς ἐνέργειαν, ἢ μὴ προσήκουσα (γῆ) ἢ ξένη. — 4 οὗς τούτους λοιπόν, τοὺς ὑπὲρ πατρίδος πεσόντας, περὶ ὧν ὀμιλεῖ ἀπὸ *τολμῶντες*... *καταλείπεται*, τὸ δὲ *ἀνδρῶν γὰρ*... *ἐνδαιτᾶται* κεῖται διὰ μέσου, τὸ *ἐλεύθερον-τὸ εὐψυχον* ἀντικμ., τὸ *εὐδαιμον-τὸ δὲ ἐλεύθερον* κτηρ. ἢ εὐψυχία δημιουργεῖ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὕτη τὴν εὐδαιμονίαν, *περιορῶμαι* παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς, μετὰ γεν.—εἶμαι ἔμφροντις, ἔχω ἐναγώνιον φόβον περὶ τίνος, *μὴ π. τοὺς*.. μὴ βλέπετε ἐναγώνιου πρὸς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου, μὴ ὡς τρομάζουν οἱ., *οἷς οὐκ ἔστιν ἐλπίς ἀγαθοῦ* οἱ ὅποιοι δὲν ἐλπίζουν εὐτυχίαν, καλυτέρευσιν τῆς ζωῆς. — 5 *κακοπραγῶ κακῶς* πράττω, *ἀφειδῶ τοῦ βίου* δὲν λυποῦμαι τὴν ζωὴν, θυσιάζω ἀλύπητα τὴν ζωὴν, *δικαιότερον* φυσικώτερον, *ἀλλ' (ἐκεῖνοι,)* *οἷς, ἢ ἐναντία μεταβολῇ* τίς; *κινδυνεύεται* εἶναι ἐπίφοβος, ὑπάρχει κίνδυνος (φόβος) νὰ λάβῃ χώραν, *ἐν τῷ ζῆν* εἶναι ἐν τῇ ἐφεξῆς ζωῇ των, *ἐν οἷς* παρ' οἷς, *τὰ διαφέροντα* ἢ διαφορά, ἢ ἀντίθεσις πρὸς τὴν προτέραν κατάστασίν των, (ἔσται) *μάλιστα μεγάλα, πταίω σφάλλομαι* 1, ὃ, γὰρ αἰτιολ. τὸ *ἀλλ' (ἀφειδοῖεν ἂν δικαιότερον ἐκεῖνοι,)* *οἷς*..., *φρόνημα* ἀφρη. τοῦ *μέγα φρονεῖν* ὑπερηφάνεια, αὐτοσυναίσθημα, *κάκωσις* ταπείνωσις, *ἐξευτελισμός, μαλακίζομαι* πρβλ. *μαλακία* 40,1.42,4, *ἢ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι* ἢ ἀναποσπιάστως συνδεδεμένη μετὰ τῆς δειλίας ἐν τῇ μάγῃ, ἢ ἀναπόφευκτος συνέπεια τῆς δειλίας, *ἀναίσθητος* ὃν δὲν αἰσθανόμεθα, ἀνώδυνος, *ῥώμη* ψυχ. σθένος, αὐτοπεποιθήσις, *κοινῇ ἐλπίς* ἢ ἐλπίς περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ὅλου, τῆς πατρίδος, πρβλ. 2.—*Ἐν τῷ κ. 43* πρὸς *τίνας κυρίως στρέφεται; Τί ζητεῖ παρ' αὐτῶν; Εἰς τί μέρος τοῦ ἐπιταφίου ἀνήκει τὸ κ. ;*

44. 1 *διόπερ* ἐπειδὴ οἱ πεσόντες ὡς γενναῖοι δὲν ἐφείσθησαν τῆς ζωῆς των, *οὐκ ὀλοφύρομαι νῦν, οὐ μᾶλλον ἢ οὐκ-ἀλλὰ* 40,ὃ, *παραμνθούμαι* παρηγορῶ, γὰρ ἐπεξ. τὸ *παραμνθήσομαι, ἐπίστανται* γ'. πρὸς. μετὰ τὸ β' *πάρεστε*, κατωτέρω πάλιν β' *ἔξετε* 2, *τρέφομαι* ἀνατρέφομαι, μεγαλώνω, περνῶ τὴν ζωὴν, *πολύτροποι* ξυμφοραὶ ποικιλότροποι περιπέτεια, ἢ λ. *συμφορὰ* εἶναι μ. λ. *τὸ δ' εὐτυχὲς (ἔστι)* ἀλλ' ἢ εὐτυχία ὑπάρχει ἐδῶ, οἱ ἂν εἴαν τινες, ἀντὶ ἀπομφ. ὑποκ., *εὐπρεπέστατος* ἐντιμότερος: οἱ ἂν λάχωσιν εὐπρεπεστάτης μὲν τελευτῆς, ὥσπερ οἶδε νῦν, εὐπρεπεστάτης δὲ λύπης, ὥσπερ ὑμεῖς, *ξυνεμετροῦσθαι* ἐδόθη συμμέτρως, ἐν συμμέτρῳ ἀναλογία, *ὁμοίως* ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ, *ἐνευδαιμονῆσαι* ἵνα ζήσωσιν ἐν αὐτῷ

εὐδαιμόνες, ἐντελευτηῆσαι ἵνα ἀποθάνωσιν ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ· προσμετρήθησαν εἰς αὐτοὺς εὐδαιμονία καὶ θάνατος, νὰ εὔρουν καὶ τὸν θάνατον συγχρόνως πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν· τὸ χωρίον νοσεῖ καὶ ἐγένοντο ποικίλαι διορθώσεις καὶ ἐρμηνεῖαι.— 2 *πειθεῖν* παραμυθεῖσθαι, ὧν ἀναφ. αἰτιολ. ὅτι αὐτῶν, ἢ γεν. ἐκ τοῦ ὑπομνήματα ἀφορμὰς πρὸς ἐνθύμησιν, καὶ *πολλάκις* ὄχι ἅπαξ καὶ δῖς, *λύπη* (ἐστίν) *οὐκ* (ἐπὶ τούτοις ἢ τούτων γεν. ἀντικμ.) ὧν., ἀλλ' (ἐπὶ τούτῳ,) οὗ ἄν. : καὶ ἡ λύπη ἔχει τὴν θέσιν τῆς ὄχι ὅταν τις στερεῖται ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἐδοκίμασεν (ἀπῆλυσεν), ἀφαιροῦμαι στεροῦμαι, ἐθάς 1 ἐθάδος, + γεν. ὁ συνηθισμένος μέ τι.— 3 *καρτερεῖν* (τούτους ὑποκ.), οἷς ἔτι ἡλικία, ἐλπιδί αἰτ., *παιδῶν* γεν. ἀντικμ., οἱ ἐπιγιγνόμενοι τὰ κατόπιν γεννώμενα τέκνα, *λήθη* ἀφορμὴ πρὸς λήθην, *τῶν οὐκ ὄντων* γεν. ἀντικμ., *ἰδίᾳ* προσωπικῶς διὰ τοὺς γονεῖς 43, 2, ἢ ἀντίθ. *τῇ πόλει*, *ξυνοίσει* τὸ παῖδας ἐπιγίγνεσθαι, *διχόθεν* διὰ δύο αἰτίας, *ἐκ τοῦ μῆ.* ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς μὴ ἐρημώσεως (τοῦ πληθυσμοῦ) καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀσφαλείας, ἐπεξ., γὰρ αἰτιολ. τὸ ἀσφαλείᾳ, *βουλεύεσθαι* (τούτους,) οἷ, ἴσον τι ἢ δίκαιον ἐν ἰσότητι δικαιοματῶν καὶ ὑποχρεώσεων, *παραβάλλομαι* ἐκθέτω εἰς κίνδυνον, διακυβεύω, *ἐκ τοῦ ὁμοίου* ὁμοίως, ὅπως οἱ ἔχοντες παῖδας στρατευσόμενους, *κινδυνεύωσι* μὴ ἀπολέσωσιν αὐτούς.— 4 *παρηβῶ* γίνομαι παρηλίξ, *ἡγείσθε* προσκτ., *τὸν πλείονα βίον*, ὄν ἠδυνχεῖτε, *κέρδος* κτηρ., *τόνδε* τὸν ἐν τῷ γῆρατι ὑπολειπόμενον, *κουφίζομαι* παρηγορῶ τὴν λύπην μου, *τὸ φιλότιμον* ἢ φιλοδοξία, *μόνον τὸ φιλότιμον*, ἀγῆρων κτηρ., *οὐ τὸ κερδαίνειν* μᾶλλον ἀλλὰ, ἀχρεῖτος 40, 2, τὸ ἀ. τῆς ἡλικίας τὸ γῆρας, ἐν τῷ. χρον.

4 ὥσπερ τινές φασι ἴσως ὁ Π. ὑπαινίσσεται τὸν λυρικὸν Σιμωνίδην, ὅστις πρὸς τοὺς ἀποδίδοντας εἰς αὐτὸν φιλαργυρίαν ἔλεγεν ὅτι ἀπεστερημένος τῶν ἄλλων ἡδονῶν διὰ τὸ γῆρας ὑπὸ μιᾶς ἔτι γηροβοσκεῖται, τῆς τοῦ κερδαίνειν.— *Διὰ τί οἱ γονεῖς οἱ ἔχοντες παῖδας εἶναι ἐχέγγυον ἀσφαλείας τῆς πολιτείας* : Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸν γέροντα τέρπει μᾶλλον τὸ τιμᾶσθαι ἢ τὸ κερδαίνειν ;

45. 1 ἀγὼν ἢ αἰμιλλα ἐν τῇ ἀνδρείᾳ πρὸς τοὺς ἀποθανόντας, μέγας βαρὺς, δύσκολος, *μέγαν* (ὄντα) (ὁμῖν τοῖς) παισὶν ἢ ἀδελφοῖς τῶνδε, ὅσοι πάρεστε, *τὸν οὐκ ὄντα* τὸν τεθνηκότα, καθ' ὑπερβολὴν ἀρειτῆς με ἐξαιρετικὴν, ἀσυνήθως μεγάλην ἀνδρείαν, με ὑπερτάτην ἔντασιν τῶν γενναίων σας προσπαθειῶν, *κριθεῖτε* ἂν πιθανὸν νὰ χαρακτηρισθῆτε, *χείρους* ὑπολειπόμενοι, *μόλις*

ὀλίγω χείρους, φθόνος (ἔσσι) τοῖς ζῶσι οἱ ζῶντες συνήθως βλέπουν μὲ ζηλότυπον βλέμμα, τὸ ἀντίπαλον οἱ ἀντίζηλοι, οἱ ἀνταγωνισταί, τὸ μὴ ἐμποδῶν ὁ μὴ παρεμβάλλων πρόσκομμα εἰς τὴν σταδιοδρομίαν ἄλλου, **τείμῃται** ὡς ἔντονος ἔνεστ., **ἀνωναγωνιστος** ὁ ἀνευ ἀνταγωνιστοῦ, ἀδιαφιλονίκητος. — **2 μνησθῆναι** τινὰ καίω μνεῖαν τινά, **γυναικείας ἀρετῆς** ποῖαν τινά δεῖ εἶναι τὴν γυναικείαν ἀρετὴν, **γυναικείας** τῶν γυναικῶν ὅσαι, **ἡ δόξα ἔσται μεγάλη ὑμῖν γενέσθαι μὴ γ.** ἐὰν δὲν φανῆτε γ., **ἡ ὑπάρχουσα** ἡ ἔμφυτος, **μὴ χείροσι γ. τῆς ὑπαρχούσης φύσεως** νὰ μὴ ὑπολειφθῆτε ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δύνασθε νὰ ἐπιτελέσετε ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ φύλου σας, τὸ ὁποῖον σᾶς; ἔταξεν ὡς οἰκονόμους τοῦ οἴκου σας, **καὶ** (μεγάλῃ ἔσται ἡ δόξα ταύτης,) **ἧς** ἡ γεν. ἀντικμ. ἐκ τοῦ κλέος λόγος, ὁμιλία, ἢ ὑποκ. ἐκ τοῦ ἀρετῆς πέρι ἢ πρόγον. **ἐν τοῖς ἀρσεσι** ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὅπου ἀναστρέφονται οἱ ἄνδρες, **ἀρετῇ** ἀειπτος διαγωγῆ, **ψόγος** ἐπίμειπτος διαγωγῆ: διὰ καλὸν ἢ διὰ κακόν. — **Σύγκρισις** τῆς Ἀτιθίδος πρὸς τὴν σημερινὴν γυναῖκα. Πῶς σᾶς φαίνονται τὰ ἐπιχειρήματα, δι' ὧν ὁ Π. ζητεῖ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς γονεῖς, υἱοὺς καὶ ἀδελφοὺς τῶν πεσόντων; **Εἰς τί μέρος** τοῦ ἐπιταφίου ἀνήκονσι τὰ κερ. 44-5;

16. **1 εἰρηία καὶ λόγῳ - καὶ ἔργῳ** ἀντί: καὶ λόγῳ εἰρηία καὶ ἔργῳ κεκόσμηται κατὰ τὴν συνήθη ἀντίθεσιν **λόγῳ - ἔργῳ** (κατ' ἄλους καὶ ἐμοὶ ὡς ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ ὁμιλησάντων ἐν ἐπιταφίοις τελεταῖς ῥητόρων), **τὰ μὲν** ἀφ' ἐνὸς μὲν, **κεκόσμηται** τετίμηνται, διὰ τῶν ἐμπρόκτων ἐκδηλώσεων τιμῆς πολιτείας; καὶ πολιτῶν, **μέχρι ἡβῆς** μέχρι τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας, **δημοσίᾳ** δημοσίᾳ δαπάνῃ, **προτίθῃμι** δημοσίᾳ ἀθλοθετῶ, **στέφανος** ἀμοιβή, ἔπαθλον, ἐκ τούτου ἡ γεν. ἀγώνων ἀντικμ., **τῶν τοιῶνδε** τῶν ὑπὲρ πατρίδος, **ὠφέλιμον** οὐ μόνον τίμιον, περιποιούντα ἠθικὴν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ ὕλικῶς ὠφέλιμον, **οἱ λειπόμενοι** 41, 5, γὰρ αἰτιολ. τὸ ὠφέλιμον, **οἷς** παρ' οἷς, **κεῖται** παθ. προκμ. τοῦ τιθέναι, **τοῖς** δὲ ὁ δὲ καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει, **πολιτεύω-ομαι** 37, 2. — **2 ἀπολοφυράμενοι** ἀφ' οὗ ἀρκετὰ ἐκλαύσατε (διότι μετὰ τὸν λόγον ἀπεχάρουν), **ὃν προσήκει** τὸν προσήκοντα, τὸν ἰδικόν του.

1 θρέψει **Οἱ ὄρφανοί** (τὰ ὄρφανὰ πολέμου ἄρρενα τέκνα) γενόμενοι ἔφηβοι ἐλάμβανον ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου παρὰ τῆς πολιτείας καὶ πανοπλίαν (ὀπλισμὸν ὀπλίτου) ἕκαστος. Ἐπίσης ἡ πολιτεία ἐπλήρωνε τὰ δίδακτρα εἰς τοὺς διδασκάλους κατὰ τὴν φοίτησιν αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον. — **ἄθλα...** καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ μεγάλοι πολῖται

οἱ παρασχόντες διακεκρυμένας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα λαμβάνουσι παρὰ τῆς πολιτείας μεγάλας χρηματικὰς δωρεάς, καὶ παρ' ἡμῶν ὁ ναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης, πρὸς δὲ καὶ συγγενεῖς ἐπιφανῶν πολιτικῶν, ἀποθανόντων ἐν πένιᾳ, τυγχάνουσι δημοσίας ἀρωγῆς. — Ὁ Ἀριστοτέλης Ῥητ. 1, 7 λέγει ὅτι ὁ Π. ἐν τῷ Ἐπιταφίῳ του παρέβαλε τοὺς νέους τῆς πόλεως πρὸς τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους: *Τὴν νεότητα ἐκ τῆς πόλεως ἀνηρῆσθαι ὥσπερ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰ ἔξαιρεθείη.* Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φράσις ἐλλείπει ἐκ τοῦ προκειμένου ἐπιταφίου, φαίνεται ὅτι ὁ Π. ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν ἐν τῷ Ἐπιταφίῳ του πρὸς τιμὴν τῶν πεπόντων κατὰ τὸν Σαμιακὸν πόλεμον. — *Εἰς τί μέρος τοῦ ἐπιταφίου ἀνήκει τὸ κ. 46; Διὰ τί εἶναι τόσο βραχὺ; Ποία θὰ ἦτο ἤδη ἡ ψυχ. διάθεσις τῶν Ἀθ. ἀποχωρούντων τοῦ Κεραμεικοῦ;*

Εἰς τί τῶν εἰδῶν τοῦ ἴητορ. λόγου ἀνήκουσιν οἱ ἐπιτάφιοι; Ἐν τῇ ποιήσει ἔχομεν ἀνάλογον εἶδος; Διαίρεσις καὶ διάρθρωσις (οἰκονομία) τοῦ ἐπιταφίου. Ποῖον τὸ σπουδαιότατον τμήμα; Διὰ τί εἰς τοῦτο ἔρριψεν ὅλον τὸ βάρος τοῦ λόγου ὁ Π.; Αἱ μεγάλα ἀρεταὶ τοῦ ἐπιταφίου. Τὰ κάλλιστα τῶν ἀποφθεγμάτων τοῦ Π.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

Ἀγαπητοὶ μαθηταί,

Ἀποφεύγετε τὰ φαῦλα καὶ ἄσεμνα βιβλία, τὰ ὅποια μαραινούν τὴν ἐξάνθησιν τοῦ σώματός σας καὶ τοῦ πνεύματός σας. Μελετᾶτε τὰ ὠραῖα βιβλία τῶν Ἐκθέσεων, τὰ ὅποια καὶ πλοῦτον μέγαν γνώσεων σᾶς παρέχουν καὶ ἰσχυρότατα ὄπλα διὰ νὰ ἐπιπλεύσετε εἰς τὴν σκληρὰν βιοπάλῃν. Ζητεῖτε παρὰ τῶν φιλοσόφων γονέων σας ὡς ἔπαθλον τῆς χρηστότητός σας καὶ τῆς ἐπιμελείας σας μίαν πλήρη σειρὰν Ἐκθέσεων. Εἶναι τὸ εὐθηνότερον, ἀλλὰ καὶ πολυτιμότερον δῶρον, τὸ ὅποιον ἔχουν νὰ σᾶς δώσουν.

περισσότερας δὲ βεβαιότητος πρέπει νὰ περιμένωμεν ὥστε ὁ εὐεργετήσας μὲ τὴν πάντοτε ἀνοικτὴν καρδίαν του πρὸς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει κάμει τὸ καλόν, νὰ φροντίζη νὰ μὴ λησμονῆται ὑπ' ἐκείνου ἢ ὑποχρέωσις, ἐν ᾧ τοῦναντίον ὁ ὑποχρεωμένος εἶναι ὀλιγώτερον βιαστικός νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του, διότι γνωρίζει ὅτι ἢ παρ' αὐτοῦ ἀνταπόδοσις τῶν εὐγενῶν ἐκδουλεύσεων δὲν εἶναι ἀυθόρμητος ἐκδήλωσις ἰδιαιτέρας εὐνοίας (ἀνθ' ἧς θὰ ἠδύνατο ἀναμένῃ εὐγνωμοσύνην), ἀλλ' ἐπιβεβλημένη ἐξόφλησις ὑποχρεώσεως. Καὶ ὅπως δεικνύομεν τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων μας ζητοῦντες νὰποκτήσωμεν τοὺς φίλους δι' εὐεργεσιῶν, οὕτως εἴμεθα καὶ οἱ μόνοι ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, οἵτινες ὠφελοῦμεν πάντα ἀδιακρίτως ὅχι τόσον ἐξ ὑστεροβόλου συμφεροντολογικοῦ ὑπολογισμοῦ, ὅσον ἀπὸ ἀγνῆν καὶ ἄδολον πεποίθησιν εἰς τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων, τὴν ὁποῖαν φανταζόμεθα ὑπάρχουσαν οὐχὶ μόνον εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἐλεύθερον (ἐλευθερόφρονα, εὐγενῶν αἰσθημάτων ἄνδρα), χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ φοβόμεθα τὴν μαύρην ἀχαριστίαν ἀπὸ τῶν εὐεργετηθέντων.

41. Ὅθεν ἐν συντομίᾳ λέγω ὅτι καὶ ἡ πόλις ἐν συνόλῳ εἶναι τὸ πνευματικὸν κέντρον (πανεπιστήμιον) τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅτι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς πολίτης (ἕκαστος ἀτομικῶς) ἐκ τοῦ κύκλου τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν μοι φαίνεται ὅτι ἔχει τὴν δεξιότητα νὰ διαμορφώσῃ τὴν προσωπικότητά του εἰς αὐτοτελῆ ἱκανότητα διὰ πλεῖστα καὶ ποικιλώτατα εἶδη ἀσχολιῶν καὶ μὲ ἐξόχως μάλιστα χαριτωμένην δεξιότητα. Καὶ ὅτι αὐτὰ ἐδῶ, τὰ ὁποῖα τώρα λέγω, εἶναι πραγματικὴ ἀλήθεια καὶ οὐχὶ κομπορρημονες φαντασιοπληξίαι διὰ τὴν κατανάλωσιν τῆς στιγμῆς, ἀποδεικνύει αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, τὴν ὁποῖαν ἀπεκτήσαμεν διὰ τῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας τώρα ἐκθέτω (ἀπὸ κ. 37). Δηλ. μόνη ἡ πόλις ἐξ ὅλων τῶν σημερινῶν δοκιμαζομένη ἐμφανίζεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνωτέρα τῆς περὶ αὐτῆς κρατούσης φήμης καὶ μόνη οὔτε εἰς τοὺς πολεμίους, ἐὰν ἐπέλθουν, παρέχει ἀφορμὴν πρὸς ἀγανάκτησιν, διότι ὑπὸ τοιούτων ἀνθρωπαρίων (ἀναξίων ἀντιπάλων) κακοπαθοῦν, οὔτε εἰς τοὺς ὑπηκόους παρέχει ἀφορμὴν παραπόνου ὅτι εἶναι ὑποτελεῖς εἰς ἀναξίους κυρίους. Διὰ μεγάλων δὲ μνημείων καὶ οὐχὶ βεβαίως ἄνευ μαρτύρων (διαπρυσίων

κηρύκων) ἐμφανίσαντες εἰς τὸ παγκόσμιον κριτήριον τὴν δυνάμιν μας προκαλοῦμεν καὶ θὰ προκαλοῦμεν τὸν θαυμασμὸν καὶ τῶν σημερινῶν καὶ τῶν μεταγενεστέων, καὶ μάλιστα χωρὶς ποσῶς νὰ ἔχωμεν ἐπὶ πλέον ἀνάγκην οὔτε ποιητοῦ οἷος ὁ Ὅμηρος ὡς ὑμνητοῦ οὔτε ἄλλου ποιητοῦ, ὅστις θὰ τέρψη μὲν πρὸς στιγμὴν διὰ τῶν στίχων, ἀλλ' ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια (ἡ ἐπισκόπησις αὐτῶν τούτων τῶν ἔργων τῶν ὑμνουμένων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ) θὰ ψαλιδίση (θὰ καταδείξη ψεῦδος) κατὰ πολὺ τὴν μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα, ἣν διὰ τῆς φαντασίας συνεπεία τοῦ ποιητικοῦ καλλιτεχνήματος ἔχομεν συλλάβει περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ ξηρὰν καταναγκάσαντες διὰ τῶν τολμηρῶν ἔργων μας νανοίξῃ εἰς ἡμᾶς τὰς θύρας τῆς πανταχοῦ δὲ ἰδρῦσαντες ἐκτὸς τῶν ἀποικιῶν καὶ αἰώνια μνημεῖα εἴτε κακῶν εἴτε ἀγαθῶν ἀναμνήσεων. Ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου λοιπὸν καὶ τῆς δυνάμεως τοιαύτης πόλεως καὶ οἱ προκείμενοι νεκροὶ γενναίως μαχόμενοι ἀπέθανον, ἔχοντες τὴν δικαίαν ἀξίωσιν νὰ μὴ στερηθῶσιν αὐτῆς (νὰ ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως αὐτῶν) καὶ ἐκ τῶν ἐπιζώντων πᾶς τις ὀρθὸν εἶναι νὰ ἔχη τὴν ἀγαθὴν θέλησιν νὰ κατορθῇ ὑπὲρ αὐτῆς.

42. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἐπεξέτευνα τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι ἤθελον νὰ σᾶς διαφωτίσω ὅτι ὁ ἀγὼν μεταξὺ ἡμῶν καὶ ἐκείνων, οἵτινες οὐδὲν ἐκ τῶν ἄρτι ἐκτεθέντων πλεονεκτημάτων ἔχουν ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ πρὸς ἡμᾶς, δὲν διεξάγεται περὶ τοῦ αὐτοῦ ἄθλου, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι ἤθελον δι' ἀπτόνων ἀποδείξεων νὰ κυρώσω τὸ πανηγυρικὸν ἐγκώμιον τούτων, πρὸς τιμὴν τῶν ὁποίων τώρα ὀμιλῶ. Καὶ ὄντως ἔχω εἶπει ἤδη τὰ πλεῖστα καὶ σπουδαιότατα σημεῖα τοῦ πανηγυρικοῦ τούτου· διότι αἱ ἀρεταὶ τῶν προκειμένων νεκρῶν καὶ τῶν ὁμοίων πρὸς αὐτοὺς ἐκόσμησαν τὴν πόλιν διὰ τῶν ἐγκαλλωπισμάτων ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποῖα ὑμνησα αὐτήν, καὶ ἂν ἀναδιφήσῃ τις τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας, πολὺ ὀλίγους ἐκ τῶν Ἑλλήλων θὰ εὔρη, διὰ τοὺς ὁποίους ὅπως καὶ διὰ τοὺς προκειμένους νεκροὺς ὁ λόγος ἤθελεν εὐσεβῆ οὐχὶ ὑπερβολικὸς, ἀλλ' ἀνάλογος πρὸς τὰ ἔργα των. Μοὶ φαίνεται δὲ ὅτι τρανὴ ἀνδραγαθίας ἀποδείξεις εἶναι ὁ τῶν σημερινῶν νεκρῶν θάνατος, εἴτε οὗτος εἶναι τὸ πρῶτον δεῖγμα αὐτῆς εἴτε εἶναι ἡ τελευταία κατα-

κλείς μακρᾶς σειρᾶς γενναίων πράξεων. Διότι καὶ αὐτοὶ ἀκόμη, οἱ ὅποιοι, ἐὰν ἐξαιρέση τις τὴν ἀνδρείαν των, εἶναι ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως φαῦλοι τὸν βίον, δικαιοῦνται νὰ προβάλλωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὰς πολεμικὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίας των· διότι διὰ μιᾶς ἡρωικῆς πατριωτικῆς ὑπηρεσίας των ἀποσβέσαντες τὰς ἠθικὰς αὐτῶν κηλίδας ἀποβαίνουν μᾶλλον ὠφέλιμοι πρὸς τὸ κοινὸν πάντων συμφέρον παρ' ὅσον βλάπτουν διὰ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ παρεκτροπῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου. Οὐδεὶς δὲ ἐκ τῶν προκειμένων νεκρῶν οὔτε ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τοῦ πλοῦτου ἐδειλίασε, προτιμήσας τὴν μακροτέραν ἀπόλαυσιν αὐτοῦ, οὔτε ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τῆς ἐλπίδος, ὅτι ὑπῆρχεν ἀκόμη καιρὸς, καθ' ὃν ἐνδεχόμενον ἦτο καὶ νὰ πλουτήσῃ διαφυγὼν τὴν πενίαν, ἐζήτησε νὰ ἀναβάλῃ τὸν κίνδυνον (τὸ μοιραῖον)· ἀλλ' ἐκλαβόντες τὴν τιμωρίαν τῶν πολεμίων ὡς πόθον θερμότερον αὐτῶν τῶν δύο, καὶ νομίσαντες συγχρόνως ὅτι ὁ κίνδυνος, τὸν ὅποιον ἀντιμετώπισαν (ἐν τῷ ὀπίῳ ἔπεσον), ἦτο ὁ λαμπρότατος πάντων, ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν ὀλιτοῦ μέσα εἰς αὐτὸν ἐκείνους μὲν νὰ τιμωρήσωσι, νὰ βαυκαλιζῶνται δὲ μὲ τὰς θωπείας τῶν δύο ἐκείνων ὀνειρῶν, εἰς τὴν ἐλπίδα μὲν ἐμπιστευθέντες τὸ ἄδηλον τῆς εὐτυχοῦς ἐκβάσεως, ἐν τῇ πράξει δὲ θεωροῦντες καθήκον των νὰ ἔχωσι πεποϊθησιν εἰς τὴν προσωπικὴν των ἀνδρείαν ὡς πρὸς τὰ προβλήματα, τὰ ὅποια καθαρὰ πλέον ἐτίθεντο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των· καὶ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου νομίσαντες ὅτι ὠραιότερον πρᾶγμα ἦτο τὸ ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης καὶ ὁ ὑπὲρ αὐτῆς θάνατος ἢ αἰσχρὰ σωτηρία κατόπι αἰσχροῦ ὑποχωρήσεως, τὴν μὲν ἐπονείδιστον ἐπὶ δειλίᾳ φήμην ἀπέφυγον, τὴν δὲ μάχην ἔσχον τὸ σθένος νὰ δεχθῶσι μὲ τὴν ζωὴν των (προτάσσοντες τὸ στήθος των), καὶ ἐν βραχυτάτῃ κρισίμῳ στιγμῇ, ἦν ῥυθμίζει ἢ τυφλὴ τύχη, καθ' ἣν ἐμεσουράνει ἐν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ χρηστὴ τῆς νίκης ἐλπίς ἢ ἡ δειλία, ἀπεχαιρέτισαν τὴν ζωὴν (ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς).

43. Καὶ οὗτοι μὲν ἐπαξίως τῆς πόλεως ἀνεδείχθησαν τοιοῦτοι, ὡς τώρα ἠκούσατε· σεῖς δὲ οἱ ἐπιζῶντες πρόβει ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ εὐχεσθε νὰ ἔχετε τὸ φρόνημά σας ἀπέναντι τῶν πολεμίων τυχερότερον, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἔχετε τὴν ἀξίωσιν ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σας

νά μὴ ἔχετε αὐτὸ ποσῶς ἀτολμότερον ἀπὸ τῶν θαπτομένων, μὴ ὑπολογίζοντες ἐκ μόνου τοῦ ἠητορικοῦ λόγου τὰ ἀγαθὰ τὰ ἀπορρέοντα ἐκ τοῦ τοιούτου φρονήματος (τὰ ὁποῖα διὰ τί νὰ κάθῃμαι νὰ πραγματεύωμαι ἐν ἐκτάσει πρὸς ὑμᾶς, οἵτινες καὶ αὐτοὶ γνωρίζετε αὐτὰ ὅπως καὶ ἐγώ, ἀναπτύσσων πόσα ἀγαθὰ ἐγκλείει ἢ κατὰ τῶν πολεμίων ἄμυνα ;), ἀλλὰ τοῦναντίον παριστάμενοι καθ' ἐκάστην θεαταὶ τῆς δυνάμεως τῆς πύλεως, ὁποῖα πράγματι εἶναι (ὅπως αὕτη ἐκδηλοῦται ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν), καὶ γινόμενοι ἐνθουσιώδεις αὐτῆς θαυμασταί, καί, ὅταν φανῇ αὕτη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν μεγάλη, ἀναλογιζόμενοι ὅτι τὴν δύναμιν ταύτην ἔλαβον εἰς τὴν κατοχήν των ἄνδρες τολμηροὶ καὶ ἔχοντες συνειδήσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς μάχαις φιλότιμοι, καὶ ὁσάκις συνέπιπτε καὶ νὰ ἀποτύχωσιν ἐν τινὶ ἀποπέρι, θεωροῦντες ἐν τούτοις τοῦλάχιστον ἀνάξιον ἑαυτῶν νὰ στερηθῶσι καὶ τὴν πόλιν τῶν ἰδικῶν των ὑπηρεσιῶν, ἀλλὰ θυσιάζοντες ἐπὶ τοῦ βωμοῦ αὐτῆς ἀλύπητα τὴν καλλίστην συνεισφορὰν (θυσίαν). Διότι διὰ τῆς αὐτοθυσίας των ταύτης ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἐκέρδιζον προσωπικῶς ἕκαστος τὸν ἀμάραντον τῆς δόξης στέφανον καὶ τὸν τάρον κατ' ἔξοχὴν περιβλεπτον, δὲν ἐννοῶ κυρίως αὐτὸν ἐδῶ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἔχει ἐναποτεθῆ ἡ σεπτὴ σορὸς των, ἀλλ' ἐκεῖνον, ὅπου ἡ δόξα αὐτῶν παραμένει ἀείμνηστος κατὰ πᾶσαν ἐκάστῳτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν ἐκφωνήσεως εἴτε πανηγυρικοῦ ἐν ἐθνικαῖς ἑορταῖς εἴτε παροινετικοῦ κατὰ τὰς παραμονὰς μάχης καὶ δράσεως. Διότι ὅλη ἡ γῆ εἶναι τάφος τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ δὲν διαλαλοῦν τὴν μνήμην τῶν τοιούτων νεκρῶν ἐπιτύμβιοι μετὰ βιολογικῶν ἐπιγραμμάτων στῆλαι ἐν τῇ πατριδί των μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ξένη ἀκόμη ἐγκατοικεῖ ἐν τῇ ψυχῇ ἐκάστου ἄγραφος ἀνάμνησις τῶν μεγάλων νεκρῶν, ἦν ζωογονεῖ μᾶλλον ἢ ἄυλος πνευματικὴ ἐκτίμησις ἢ ἡ θεὰ τεχνητοῦ (ὕλικου) μνημαείου. Τούτους λοιπὸν σεῖς τώρα ζηλεύσαντες πρὸς μίμησιν καὶ μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ μὲν γενναιοψυχία εἶναι ἡ ὁδός, ἥτις ἄγει τὴν ποθητὴν ἐλευθερίαν, ἡ δὲ ἐλευθερία ἄγει εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, ἦν πάντες ὄνειροπολοῦμεν, μὴ ἀποκνεῖτε πρὸς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. Διότι δὲν θὰ ἦτο φυσικώτερον (δὲν θὰ εἶχον περισσότερον δίκαιον) νὰ θυσιάζωσι τὴν ζωὴν των οἱ δυστυχοῦντες, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐν περιπτώσει νίκης δὲν ἐλπίζουσι καλύτερευσιν τοῦ βίου των, ἀλλ' ὅσοι

διατρέχουσι τὸν κίνδυνον κατὰ τὸν μετέπειτα βίον τῶν νὰ καταντήσωσιν ἀντιθέτως ἀπὸ εὐτυχῶν δυστυχεῖς καὶ ὅσοι ἔχουσι νὰ ὑποστῶσιν ἀποτομωτάτας μεταπτώσεις, ἐὰν ὑποστῶσι σοβαρὸν τι πολεμικὸν ἀτύχημα. Διότι δι' ἄνδρα εὐγενῆ τοῦλάχιστον καὶ ὑπερήφανον εἶναι πικροτέρα ἢ προσωπικὴ ταπεινώσις, ἣτις εἶναι ἀλληλένδετος μετὰ τῆς δειλίας (ἢ ἀπορρέουσα ἀπὸ τῆς δειλίας), παρὰ ὃ ἀνώδυνος θάνατος, ὅστις ἐπέρχεται εἰς αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἐκλάμψεων τοῦ ψυχικοῦ σθένους του καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὄνειροπολημάτων τοῦ ἐκ τῆς νίκης κοινοῦ κέρδους ὅλης τῆς πόλεως.

44. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ τοὺς γονεῖς τῶν προκειμένων νεκρῶν, ὅσοι εἶσθε παρόντες, δὲν σᾶς κλαίω διὰ τὴν μοῖραν σας, ἀλλὰ μᾶλλον θὰ σᾶς παρηγορήσω. Διότι γνωρίζουν πολὺ καλὰ ὅτι ἐμεγάλωσαν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἐν μέσῳ ποικιλοτρόπων περιπετειῶν καὶ συμφορῶν, ἡ δὲ εὐτυχία συνίσταται μόνον εἰς τοῦτο, ἐντιμότερον μὲν θάνατον νὰ ὑποστῇ τις, ὅπως ἀκριβῶς οἱ ἰδικοὶ μας τώρα, ἐντιμότερον δὲ πένθος νὰ δοκιμάσῃ, ὅπως σεῖς οἱ γονεῖς, εὐτυχεῖς δὲ εἶναι καὶ ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐν συμμέτρῳ ἀναλογία ἐδόθη καὶ ὁ βίος ἵνα ζήσωσιν ἐν εὐδαιμονίᾳ, καὶ συγχρόνως ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ ἢ εὐδαιμονίᾳ, ἵνα ἀποθάνωσιν ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῖς. Καὶ γνωρίζω μὲν ὅτι πράγματι εἶναι δύσκολον νὰ καταφέρω τοῦτο (νὰ σᾶς παρηγορήσω), διότι καὶ πολλάκις ἀπὸ εὐτυχεῖς ἡμέρας τῶν ἄλλων, διὰ τὰς ὁποίας καὶ σεῖς μίαν ἡμέραν ηὐφραίνεσθε, θὰ λαμβάνετε ἀφορμὴν νὰ ἐνθυμῆσθε αὐτούς, καὶ ἡ λύπη ἔχει κυρίως τὴν θέσιν τῆς ὅχι ὅταν τις ἀναγκάζεται νὰ στερηθῆται ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα δὲν ἔδοκίμασεν, ἀλλ' ὅταν στερηθῆ ἀγαθὰ, μὲ τὴν γλυκύτητα τῶν ὁποίων ἐπὶ πολὺ ἐσυνήθισεν. Ἄλλ' ὅσοι ἔχουν ἀκόμη τὴν ἀκμαίαν ἡλικίαν τῆς τεκνοποιήσεως πρέπει νὰ κάμνουν ὑπομονὴν μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀποκτήσουν καὶ ἄλλα τέκνα· διότι καὶ ἐν ἐκάστη ἰδιαίτερῳ οἰκογενεῖᾳ τὰ κατόπιν γεννώμενα τέκνα θὰ γίνωσιν εἰς πάντα γονεᾶ ἀφορμὴ νὰ λησμονηθῶσιν οἱ ἀποθανόντες, καὶ τὴν πόλιν ἐν συνόλῳ θὰ ὠφελήσῃ τοῦτο διττῶς, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς μὴ ἐρημώσεως καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους· διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ βουλευῶνται περὶ τῆς πολιτείας ἐν ἰσότητι ὑποχρεώσεων καὶ ἐν δικαιοσύνῃ

ὅσοι μὴ διακυβεύοντες παῖδας δὲν διατρέχουσι τὸν κίνδυνον νάπορ-
φανισθῶσιν αὐτῶν ὧς οἱ ἔχοντες υἱοὺς στρατευσίμους. Ὅσοι δὲ
πάλιν ἔχετε γίνεαι παρήλικες (ὑπερβάντες τὴν ἡλικίαν τῆς τεκνο-
ποιήσεως), καὶ τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς σας, τὸ ὁποῖον
διήλθετε ἐν εὐτυχίᾳ, νὰ νομίζετε ὡς κέρδος, καὶ ὅτι τὸ διάστημα
αὐτὸ τοῦ γήρατος (τὰ χρόνια τῶν γηρατείων), τὸ ὁποῖον σᾶς ὑπο-
λείπεται (μέχρι τοῦ θανάτου), θὰ εἶναι σύντομον (παραβαλλόμενον
πρὸς ὅσα ἔτη ἐζησατε), καὶ νὰ παρηγορῆτε τὴν λύπην σας μὲ τὴν
εὐκλειαν τῶν τέκνων σας ἐδῶ (ἢ ὁποῖα ἀντανακλᾶται καὶ ἐπὶ τῶν
πατέρων). Διότι μόνη ἡ φιλοδοξία δὲν γηράσκει ποτέ, καὶ κατὰ
τὴν περίοδον τῆς ἀχρηστοῦ ἡλικίας (τοῦ γήρατος) δὲν εὐχαριστεῖ
μᾶλλον τὸ ὑλικὸν κέρδος, ὅπως μερικοὶ ἀτόπως δισυχυρίζονται, ἀλλὰ
ἡ ἠθικὴ τιμὴ καὶ ἱκανοποίησις.

45. Τὰ δὲ τέκνα πάλιν ἢ οἱ ἀδελφοὶ τῶν προκειμένων νε-
κρῶν, ὅσοι παρέυρίσκεσθε, βλέπω ὅτι ἔχετε νὰ διεξαγάγετε ἓνα
ἀγῶνα, ὃ ὁποῖος θὰ εἶναι βαρὺς δι' ὑμᾶς· διότι πᾶς τις συνηθίζει νὰ
ἐγκωμιάζῃ τὸν νεκρὸν καὶ μόνον ἂν κατωρθῶνεν νὰ ἀναπτύξῃτε
ἀνδρείαν ἐν ὑπερτάτῳ βαθμῷ, καὶ τότε μόλις θὰ κατωρθῶνεν νὰ
κριθῆτε δὲν λέγω βέβαια ὅμοιοι, ἀλλ' ὡς ὀλίγον τι ὑπολειπόμενοι
αὐτῶν. Διότι μεταξὺ τῶν ζώντων ἐμφωλεύει ὁ φθόνος πρὸς πάντα,
ὅστις δύναται ὡς ἀνταγωνιστῆς νὰ ἐπιπροσθήσῃ εἰς τὸν δρόμον
τῶν, πᾶς δέ, ὅστις δὲν παρεντίθενται ὡς πρόσκομμα, ὡς ὁ νεκρός,
τιμᾶται περιβαλλόμενος δι' εὐνοίας, ἣν οὐδὲ σκιὰ φθόνου διατα-
ράσσει διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀνταγωνισμοῦ Ἐὰν δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ
κάμω μνειάν τινὰ καὶ τῆς ἀρετῆς, ὅπως τὴν φαντάζομαι ὅτι πρέπει
νὰ εἶναι, τῶν γυναικῶν, ὅσαι τώρα θὰ ζοῦν ἐν χηρείᾳ, θὰ διατυ-
πώσω τὸ πᾶν διὰ συντόμου συμβουλῆς. Δηλ. καὶ ἂν δὲν ὑστερή-
σετε ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὁ κόσμος ἀναμένει ἀπὸ τὸ φῦλόν σας (διότι
προορισμὸς τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι δρασίς ἐνεργὸς ὑπὲρ τῆς πολι-
τείας, ἀλλ' ἀθύρσις ἀπασχόλησις περὶ τὰ οἰκιακά), τοῦτο θὰ εἶναι
μεγάλῃ τιμῇ σας, ὅπως μεγάλη ἢ τιμῇ καὶ ἐκείνης τῆς γυναικός,
περὶ τῆς ὁποίας ἐλάχιστος γίνεται λόγος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ
ἀγορᾷ εἴτε διὰ καλὸν εἴτε διὰ κακόν.

46. Καὶ ἔχουσι λεχθῆ ὑπ' ἐμοῦ ἐν ἐπιταφίῳ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶχον νὰ εἶπω ἐπὶ καιρῶν, καὶ οἱ θαπτόμενοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔχουσιν ἀξιωθῆ πραγματικῶν ἐπιταφίῳν τιμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀπὸ σήμερον θὰ τρέφῃ ἡ πόλις δημοσίᾳ δαπάνῃ μέχρι τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, προβάλλουσα καὶ προσφέρουσα καὶ εἰς τοὺς προκειμένους νεκροὺς καὶ εἰς τοὺς ἐπιζῶντας καὶ ὑλικῶς ὠφέλιμον ἀμοιβὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων (ὑπὲρ πατρίδος) ἀγώνων, οἷος ὁ ἐν ᾧ ἔπεσον οἱ νεκροὶ μας· διότι παρ' ὅσοις λαοῖς προβάλλονται μέγιστα τῆς ἀρετῆς βραβεῖα, παρὰ τούτοις ἀναδεικνύονται καὶ ἄριστοι πολῖται. Τώρα δέ, ἀφ' οὗ ἐκλαύσατε ἕκαστος ἀρχετὰ τὸν ἰδικόν του νεκρόν, ἀπέλθετε.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Οἱ τελειόφοιτοι τῶν Γυμνα-
σίων οἱ προτιθέμενοι νὰ ὑποστῶ-
σιν εἰσιτηρίους ἐξετάσεις εἰς τὸ
Πανεπιστήμιον ἢ Πολυτεχνεῖον
ἢ ἄλλην Ἀνωτέραν Σχολὴν ἢ
Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν ἀνάγ-
κη ἀπόλυτος νὰ προμηθευθῶσι
πάντα ἀνεξαίρετως τὰ τεύχη τῶν
Ἐκθέσεων.

ρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι αὐτῶν ἐπακοῦσαι.χ

37. ✂ Χρώμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τινὶ ἢ μιμούμενοι ἑτέρους· καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται, μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκίμει, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεῖον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιόματος ἀφανεία κεκόλυται. | ἔλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. | ἀνεπαχθῶς δὲ ἃ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνῃν ὁμολογουμένην φέρουσι.χ

38. ✂ Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ θυσίαις διητησίαις νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν ἢ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. | ἐπεσέροχεται δὲ ἃ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ συμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειότερα τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.χ

39. » Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. | τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξηνηλασίαις ἀπειρογομέν τινὰ ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἂν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθεῖη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεόν καὶ ἀπάταις ἢ τῳ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ. |

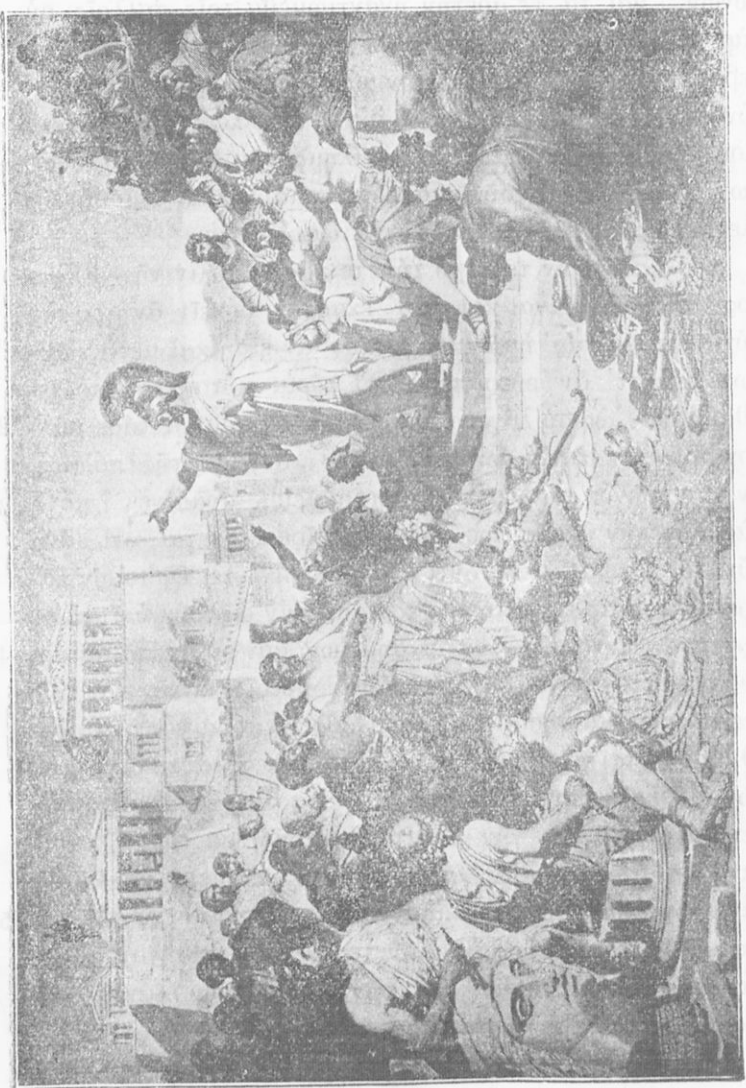
καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι
 ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώ-
 2 μενοι οὐδὲν ἤσπον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦ-
 μεν. ✕ τεκμήριον δὲ οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοὺς,
 μετὰ πάντων δ' ἔς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τὴν τε τῶν
 πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτριᾷ τοὺς
 3 περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρα-
 τοῦμεν. | ἀθρόα τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πῶ πολέμιος
 ἐνέτυχε διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν
 ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν· ἦν δέ που μο-
 ρίῳ τινὶ προσμεῖξωσι, κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν πάντας
 4 αὐχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἡσση-
 σθαι. | καίτοι εἰ ὀρθθυμία μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη καὶ μὴ
 μετὰ νόμων τὸ πλεῖον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κιν-
 δυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς
 μὴ προκάμνειν, καὶ ἔς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν
 αἰεὶ μοχθούτων φαίνεσθαι. λ

40. » Καὶ ἔν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν <οἶμαι> εἶναι
 θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις φιλοκαλοῦμεν γὰρ μετ' εὐτε-
 λείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου μᾶλ-
 λον καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμο-
 2 λογεῖν τινὶ αἰσχροῦν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἴσχιον. | ἔνι
 τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια, καὶ ἑτέ-
 ροις <ἕτερα> πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς
 γνῶναι· μόνον γὰρ τὸν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπρά-
 γμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν, καὶ αὐτοὶ ἦτοι κρῖνομέν γε ἢ
 ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις
 βλάβην ἠγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδασθῆναι μᾶλλον λόγῳ
 3 πρότερον ἢ ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. | διαφερόντως γὰρ δὴ
 καὶ τότε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ
 ὧν ἐπιχειρήσομεν· ἐκλογίζεσθαι ὃ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν
 θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυ-
 χὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα

γιγνώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. | καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἠναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ πάσχοντες εὖ, ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν ὥστε ὀφειλομένην δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σφίσει· ὁ δ' ἀντοφείλων ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινα ὠφελούμεν.

41. »Ἐυνελών τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παιδευσιν εἶναι καὶ καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἄν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλείστ' ἄν εἶδη καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστα' ἄν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὐταρχες παρέχουσθαι. | καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μάλ-
 2 λον ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, ἦν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. | μόνη
 3 γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείστων ἐς πείραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμῷ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἷων κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων ἄρχεται. | μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δὴ τοι ἀμάρ-
 4 τυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα, καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὀμήρου ἐπαινέτου οὔτε ὅστις ἔπεισι μὲν τὸ αὐτίκα τέρπει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἢ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν εἷ ἡμετέρα τόλμη καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κάγαθῶν αἰδία ξυγκατοικίσαντες. | περὶ τοιαύτης οὖν πό-
 5 λεως οἶδε τε γενναίως δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν.

42. »Διὸ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανεράν σημείοις καθιστάς. | καὶ εἴρηται 2

Ὁ Περικλῆς δεικνύων τὰ ἔργα τῆς Ἀκροπόλεως

αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἃ γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσορροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανεῖν. | δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μνηύουσα καὶ τελευταία βεβαιούσα ἢ νῦν τῶνδε καταστροφῇ. καὶ γὰρ τοῖς τᾶλλα χεῖροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῷ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλαψαν. τῶνδε δὲ οὔτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐτὴν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινότεραν αὐτῶν λαβόντες, καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὀρωμένου σφίσι αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποινθέναι· καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμύνεσθαι καὶ παύειν κάλλιον ἠγησάμενοι ἢ τὸ ἐνδόντες σφῆζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἐφυγον, τὸ δ' ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν.

43. »Καὶ οἶδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοῦδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὐχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὠφελίαν, (ἦν τί ἂν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν;) ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξη εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες καὶ γινώσκοντες τὰ δέοντα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι ἄνδρες αὐτὰ ἐκτίσαντο, καὶ ὁπότε καὶ πείρα του σφαλεῖεν, οὐκ οὖν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες

- 2 στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ προϊέμενοι. | κοινῇ
 γὰρ τὰ σώματα διδόντες ἰδίᾳ τὸν ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον
 καὶ τὸν τάφον ἐπισημότερον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον,
 ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ λόγου
 3 καὶ ἔργου καιρῷ αἰείμηστος καταλείπεται. | ἀνδρῶν γὰρ
 ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ
 σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγρα-
 φος μνήμη παρ' ἐκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου
 4 ἐνδιατᾶται. | οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εὐδαιμον
 τὸ ἐλεύθερον, τὸ δὲ ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον κρίναντες, μὴ
 5 περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. | οὐ γὰρ οἱ κακο-
 πραγοῦντες δικαιοτέρον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλπίς
 οὐκ ἔστιν ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν
 ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα,
 6 ἦν τι πταίσωσιν. | ἀλγεινότερα γὰρ ἀνδρὶ γε φρόνημα
 ἔχοντι ἢ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις ἢ ὁ μετὰ ῥώμης
 καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θάνατος.

44. » Διόπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ
 ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἢ παραμυθῆσομαι· ἐν πολυτρόποις γὰρ
 ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες, τὸ δ' εὐτυχές, οἱ ἂν τῆς εὐ-
 προεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἶδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ
 λύπης, καὶ οἷς ἐνευδαιμονῆσαι τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ ἐντελευ-
 2 τῆσαι ξυνεμετρήθη. | χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα πείθειν ὄν, ὧν καὶ
 πολλάκις ἔξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων εὐτυχίαις, αἷς ποτε καὶ
 αὐτοὶ ἠγάλλεσθε, καὶ λύπη οὐχ ὧν ἂν τις μὴ πειρασάμενος
 ἀγαθῶν στερίσκηται, ἀλλ' οὐ ἂν ἐθᾶς γενόμενος ἀφαιρεθῆ. |
 3 καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παιδῶν ἐλπίδι οἷς ἔτι ἡλικία
 τέκνωσιν ποιεῖσθαι· ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων λήθη οἱ
 ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται, καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἕκ τε τοῦ
 μὴ ἔρημοῦσθαι καὶ ἀσφαλείᾳ ξυνοίσει· οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον
 τι ἢ δίκαιον βουλευέσθαι οἱ ἂν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου
 4 παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. | ὅσοι δ' αὖ παρηβήκατε
 τὸν τε πλεόνα κέρδος ὄν ἠτύχεῖτε βίον ἠγεῖσθε καὶ τόνδε

βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγῆρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὅσπερ τινές φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι.

45. » Παισὶ δ' αὖ, ὅσοι τῶνδε πάρεστε, ἢ ἀδελφοῖς ὀρθὸν μέγαν τὸν ἀγῶνα· τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἅπας εἶωθεν ἐπαινεῖν, καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὁμοῖοι, ἀλλ' ὀλίγω χεῖρους κριθείητε. | φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ ἀντίπαλον, τὸ δὲ μὴ ἐμποδῶν ἀνανταγωνίστω εὐνοία τετίμηται. | εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ 2 ἔσονται, μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἅπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χείροσι γενέσθαι ὑμῖν μεγάλη ἢ δόξα καὶ ἥς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ἦ.

46. » Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶχον πρόσφορα, καὶ ἔργῳ οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἤδη κεκόσμηται, τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἢ πόλις μέχρι ἡβῆς θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λειπομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγῶνων προτιθεῖσα· ἄθλα γὰρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι. | νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἕκαστος 2 ἀποχωρεῖτε·

ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Χαρακτηρισμοί.

Ειρήνη - Πόλεμος.

Ἐθνικοὶ Εὐεργέται.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

ΤΕΡΜΙΝΑΤΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟ ΕΥΘΥΝΟΤΕΡΟΝ ΕΣΤΙΝ Η ΔΟΥΛΟΜΟΡΦΟΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΡΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΕΥΡΑΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'	2
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'	3
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'	4
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'	5
6	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'	6
7	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'	7
8	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'	8
9	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'	9
10	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'	10
11	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'	11
12	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	12
13	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	13
14	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	14
15	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	15
16	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	16
17	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	17
18	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	18
19	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	19
20	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	20
21	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	21
22	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	22
23	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	23
24	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	24
25	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	25
26	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	26
27	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	27
28	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	28
29	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	29
30	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	30
31	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	31
32	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	32
33	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	33
34	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	34
35	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	35
36	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	36
37	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	37
38	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	38
39	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	39
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	40
41	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	41
42	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	42
43	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	43
44	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	44
45	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	45
46	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	46
47	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	47
48	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	48
49	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	49
50	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	50
51	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	51
52	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	52
53	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	53
54	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	54
55	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	55
56	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	56
57	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	57
58	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	58
59	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	59
60	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	60
61	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	61
62	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	62
63	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	63
64	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	64
65	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	65
66	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	66
67	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	67
68	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	68
69	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	69
70	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	70
71	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	71
72	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	72
73	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	73
74	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	74
75	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	75
76	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	76
77	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	77
78	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	78
79	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	79
80	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	80
81	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	81
82	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	82
83	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	83
84	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	84
85	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	85
86	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	86
87	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	87
88	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	88
89	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	89
90	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	90
91	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	91
92	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'	92
93	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'	93
94	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'	94
95	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'	95
96	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'	96
97	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'	97
98	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'	98
99	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'	99
100	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'	100

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Τὸ ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΟΝ, ἀλλὰ καὶ ΠΟΛΥΤΙΜΟΤΕΡΟΝ

δῶρον τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα

εἶναι

μία πλήρης σειρά Ἐκθέσεων.

Οἱ μαθηταὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες· νάποκτήσωσι τὸ πολύτιμον καὶ ζηλευτὸν δῶρον νά γράψωσιν ὠραία· ἐκθέσεις· ἃ· προμηθεύονται πάντα τὰ τεύχη τοῦ μοναδικοῦ τούτου ἐν τῷ κόσμῳ βιβλίου.

Α'.	Τεύχος	Εὐθυμογραφήματα ("Ἐκδ. Β' ἐπισημημένη)	Δραχ.	10
Β'.		Περὶ τὴν πατριδα		10
Γ'.		Λευκωμα Σχολικῶν ἐυρτῶν ("Ἐκδ. Β')		10
Δ-Ε'.		Διατριβαὶ ("Ἐκδ. Β' μετερρυσμισμένη)		20
ΣΤ'		Διηγήματα ("Ἐκδ. Β')		10
Ζ'.		Εὐθυμογραφήματα		10
Η'.		Ἀποφθέγματα ("Ἐκδ. Β')		10
Θ'.		Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι		10
Ι'.		Τὸ Βιβλίον		10
ΙΑ'.		Περιγραφαὶ		10
ΙΒ'.		Πόντοι, ὄντρια, ἀτοχαδμοὶ		10
ΙΓ'.		Χριστοῦγεννα		10
ΙΔ'.		Ἅγιος Βασίλειος		10
ΙΕ'-ΙΗ'		Πανηγυρικοὶ (82 ἐν ὄλφ, σελ. 320)		40
ΙΘ'-Κ'.		Πάσχα		20
ΚΑ'-ΚΒ'.		Ἐπιστολαὶ		20
ΚΓ'-ΚΔ'.		Ἐπιτομή εὐτυχία :		20
ΚΕ'-ΚΖ'.		Ἐκδρομαὶ	{ (Μυκῆναι, Ἄργος, Ναύπλιον, Τί- ρων, Ἐπίδαυρος, Δελφοί, Μ. Σπή- λαιον, Καλάβρυτα, Ἀγ. Λαύρα) }	25
ΚΗ'-ΚΘ		Χρυσὰ λόγια		
Λ'-ΛΒ'		Χαρακτηρισμοὶ (σελ. 240, Ἐκθέσεις 120)	30	
ΛΓ'-ΛΔ'		Εἰρήνη-Πόλεμος.		20
ΛΕ'-ΛΣΤ'		Ἑθνικοὶ Εὐεργεταὶ (καὶ ἐπιμνημόσυνοι λόγοι)		20
ΛΖ'-ΛΘ		Μαθητικοὶ Παλμοὶ ('Ἐκθέσεις 140)		30
Μ'-ΜΑ'		Μεγαλεῖο τῆς ἡνέως.		25
ΜΒ'-ΜΓ'		Πραγματεῖαι		20

Ἐκτελεσθῆναι ἢ σειρά δραχ. 420

Διὰ τὸ ἔξωτερικὸν ἕκαστον Τεύχ. δραχ. 15

(ἀπηλλαγμένα ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστολῆς)

Ἀκυροῦται πᾶν προηγούμενον Τιμολόγιον.

Τὰ ὑπάρχοντα τεύχη ἀποστέλλονται παρ' ἡμῶν εἰς πάντα αἰτοῦντα μαθητὴν ἐπὶ προαπόστολῇ τοῦ ἀντιτίμου διὰ ταχυδρ. ἐπιταγῆς, ὅπως τῆς ὁποίας ἀναγράφονται τὰ παραγγελόμενα βιβλία. Ἡ παραγγελία ἀνάγκη νά περιλαμβάνῃ τρία τοῦλάχιστον βιβλία καὶ ἡ Διεύθυνσις τοῦ μαθητοῦ νά εἶναι πλήρης καὶ εὐανάγνωστος. Διὰ δέματος ἐπὶ ἀντικαταβολῇ ἀποστέλλονται βιβλία ἀξίας τοῦλάχιστον 100 δραχ.

Συνιστάτε τὰ καλὰ βιβλία εἰς πάντας τοὺς μαθητάς.

Ἡ Διεύθυνσις : Κύριον Δ. Γουδῆν

Ἀθῆνας, Ὀδὸς Σφακίων 3.

